

## Парадний вихід



Відсьогодні на Хрещатику відбуватимуться репетиції військового параду до 25-ї річниці Незалежності України  
» стор. 2



## Не час і не місце

Чому українці масово їдуть відпочивати в окупований Крим і що заважає розвитку туристичної галузі в Україні?  
» стор. 6

## «Газпром» всихає

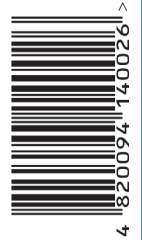


Видобуток блакитного палива російським монополістом цього року впаде до чергового мінімуму  
» стор. 9

# Україна молода

Середа, 17 серпня 2016 року

№ 103 (5096)



Учорашні курси  
НБУ:  
1 \$ = 25,11 грн  
1 € = 28,07 грн  
1 рос. руб. = 0,3 грн

# Чи «грятиме» таке світло?

Ми плануємо загатити Дністер, «умостивши» на ньому сім ГЕС, а у США демонтують греблі, аби розвивати туризм

» стор. 8



Дністер «колекціонує» екологічні проблеми, виробляючи кіловати до енергетичної мережі.  
Фото з сайту panoramio.com.



Валерій Ярошенко  
в.о. голови Державної служби зайнятості

«Положення, прописані в законі, розв'яжуть нам руки й дадуть нові важелі для пришвидшення пошуку роботи учасникам бойових дій у зоні АТО. Ми прогнозуємо, що кожен демобілізований військовий, який уже готовий до виходу на ринок праці, матиме шанси як мінімум на 40% швидше знайти роботу.»

## ■ РИНОК ПРАЦІ

# Їм важливо бути потрібними

Повертаючись із війни, бійці після психологічної й медичної реабілітації шукають роботу

Тарас ЗДОРОВИЛО

Учора в приміщенні «Укрінформу» відбулася прес-конференція на тему «Працевлаштування учасників АТО та нові тенденції ринку праці», яку провів в.о. голови Державної служби зайнятості Валерій Ярошенко.

Чинovníк наголосив, що кожен українець повинен мати достойну роботу й гідну зарплату, а кожен роботодавець вправі розраховувати на те, що матиме кваліфікованого працівника. Але ситуація на ринку праці залишається достатньо напруженою. Статистика така: маємо сумний «рекорд» за всю історію незалежності України — з початку 2016 року на одне робоче місце в службі зайнятості претендувало 19 осіб. Певною мірою вдалося трохи стабілізувати ситуацію, й на 1 серпня цей показник зменшився: на одну вакансію — «лише» 9 претендентів.

Серед молоді (віком від 15 до 24 років) рівень безробіття, на жаль, високий — 25%! У першому кварталі 2016 року чисельність безробітних становила майже 1,8 млн. У порівнянні з минулим роком це на 100 тисяч більше.

За міжнародною методологією організації праці, в нас майже 10% безробітних (хоча реально їх, звичайно ж, набагато більше). Кількість зайнятого населення в державі — 16,1 млн. осіб (у першому кварталі 2015 року було на 200 тисяч більше).

Ситуація на сході країни зірвала нормальні процеси стосовно ринку праці: сьогодні маємо великий дисбаланс. Лише за останній рік 490 тисяч українців перестали сплачувати до фондів соціального страхування єдиний соціальний внесок, тобто ці люди банально втратили роботу.

Одна з найболючіших тем: як працевлаштовуються учасники АТО? Коли вони повертаються з війни, то не звертаються одразу до служби зайнятості — в першу чергу їм потрібна психологічна й медична реабілітація. Як правило, лише згодом питання роботи стає актуальним. І якщо служба зайнятості не знаходить потрібних вакансій, то життєва ситуація демобілізованих ускладнюється сильніше, ніж у тих, хто не воював...

Нещодавно Президент підписав закон №1436/8 про додаткові гарантії щодо працевлаштування для УБДшників. Цей закон набуває чинності 30 серпня й передбачає повну компенсацію роботодавцю протягом одного року Єдиного соціального внеску при працевлаштуванні за направленням служби зайнятості учасників АТО на строк не менше двох років. Крім того, за цією категорією безробітних закріплюється квота в 5% на підприємствах, установах та організаціях, де працює понад 20 співробітників.

«Положення, прописані в законі, розв'яжуть нам руки й дадуть нові важелі для пришвидшення пошуку роботи учасникам бойових дій у зоні АТО. Ми прогнозуємо, що кожен демобілізований військовий, який уже готовий до виходу на ринок праці, матиме шанси як мінімум на 40% швидше знайти роботу», — наголосив пан Ярошенко.

З початку бойових дій на сході України статус безробітних мали 38,6 тис. учасників АТО, з них 36,5 тис. осіб отримували допомогу з безробіття. Держава працевлаштувала 8,4 тис. учасників АТО. При цьому кожен четвертий із них почав обіймати керівні посади, 30% працюють в обслуговуванні та експлуатації машин, 15% — стали кваліфікованими робітниками, 10% — пішли працювати в аграрний сектор. Крім того, майже 2 тис. екс-бійців відкрили власний бізнес за сприяння служби зайнятості, отримавши одноразову допомогу на відкриття власної справи.

Новим є те, що у структурі служби (від районного до міського рівня) планують створити сектор, де конкретна людина відповідатиме тільки за працевлаштування АТОшників. Але майже нерозв'язаною залишається проблема працевлаштування бійців після важких поранень, особливо, якщо хлопці втратили руку чи ногу. ■

## ■ НА ФРОНТІ

# Росія готує наступ

На День Незалежності Кремль силами бойовиків спробує загарбати весь Донбас?

Іван БОЙКО

Росія найближчим часом може спробувати силами бойовиків дійти до адміністративних кордонів Луганської та Донецької областей на сході України.

Принаймні сценарій розширення збройної агресії РФ проти України не виключають у Головному розвідувальному управлінні Міноборони. Адже основної мети Росії — встановити контроль над цією територією України — так і не досягнуто.

«Найближча задача у РФ — вихід до адміністративних кордонів Луганської та Донецької областей так званих «народних республік» для того, щоб підвищити їхній статус і сказати, що ось є «народні республіки», мовляв, давайте нам окремий статус, — заявив представник ГУР Міноборони України

Катерина БАЧИНЬСКА

Незважаючи на те, що цього року українці на День незалежності матимуть усього один вихідний, провести його можна буде досить плідно. І почати святкування головного свята країни варто з параду. Оскільки цього року він матиме свої особливості.

По-перше, парад присвячений ювілейній даті, тому до його підготовки прикуто дуже багато уваги. Другою особливістю є те, що в урочистостях візьмуть участь понад 4 тисячі представників Збройних сил України, Національної гвардії, Державної прикордонної служби, Національної поліції України, а також понад 200 одиниць військової техніки.

До сьогодні понад 2,5 тисячі військовослужбовців Збройних сил України, визначених для участі у параді військ, тренувалися у Київському, Васильківському, Білоцерківському та Гончарівському гарнізонах. Проте віднині всі репетиції покажуть на центральній вулиці столиці. І головними критиками події вже стануть не військові, а саме глядачі. Якщо ж ви не матимете змоги приїхати до Києва, а хочете подивитися парад по телевізору, то, як і щороку, трансляцію забезпечуватиме державний телеканал «UA: Перший».

Загалом кияни та гості столиці перед офіційним парадом зможуть на власні очі побачити три спільні репетиції у складі зведених підрозділів Збройних сил України та інших військових формувань у пішому строю. Третьою особливістю є те, що вперше в історії незалежності країни цього року участь у параді військ візьмуть резервісти, які входять до складу стратегічного резерву Збройних сил, створеного на випадок загострення ситуації з метою посилення Українського війська.

Четверте, що дивуватиме публіку, — те, що під час параду військовослужбовці продемонструють нові зразки парадної та повсякденної форми одягу. До речі, за словами Президента, жодну залучену до параду одиницю техніки не бу-

раїни Вадим Скібіцький в ефірі «5-го каналу».

На думку пана Скібіцького, Росія вже розпочала заходи, «аби зіпсувати нам можливості для святкування Дня Незалежності», тож ситуація за тиждень до 24 серпня залишається складною. При цьому Кремль не збирається виконувати Мінські домовленості, а використовує всі важелі впливу і тиску на Україну, щоб Київ погодився на врегулювання ситуації на Донбасі на тих умовах, які пропонує Росія.

Водночас, за даними української військової розвідки, ФСБ Росія передала донецьким бойовикам 200 комплектів польової форми ЗСУ (з шевронами, кашкетами та знаками розрізнення).

Ватажки бойовиків отримали цю форму під особисту відповідальність: до окупованих Горлівки та Донецька надійшло по 50 комп-

лектів, а до Макіївки — 100.

«У зв'язку з цим очікується проведення масштабної провокації противника, яка може передбачати імітацію наступальних дій сил АТО на Донецькому та Слов'янському напрямках», — попереджають українські розвідники.

Також військова розвідка стверджує, що бойовики продовжують підтримувати боєготовність військ і привели низку підрозділів (переважно штурмових) до вищого ступеня готовності. До того ж у районі Крутої Гори на Новоайдарському напрямку обладнано вогневі позиції для потужних гаубиць.

Загалом, позаминулої доби в зоні АТО поранено вісім захисників України, загиблих немає. Двоє бійців отримали кульові поранення під час боїв із ворожими диверсантами, інші — осколкові під час обстрілів. ■

## ■ НАПЕРЕДОДНІ

# Парадний вихід

Відсьогодні на Хрещатику відбуватимуться репетиції військового параду до 25-ї річниці Незалежності України



У військовому параді з нагоди 25-ї річниці Незалежності України візьмуть участь понад чотири тисячі військовослужбовців.  
Фото з сайту unp.com.ua.

де забрано з району проведення АТО. Окрім новенької форми, військові покажуть і нову техніку. Як заявляють у прес-службі Міністерства оборони, це модернізована техніка, яка надійшла з заводів, та техніка, що була у створеному міністерством резерві. Тому всі, хто приїде святкувати 25-ту річницю Незалежності на Хрещатик, зможуть першими побачити нову українську військову техніку. Фінансування параду, за наказом Президента країни, повністю опікується Кабінет Міністрів.

До речі, нагадаємо, що після

проголошення незалежності Верховна Рада Української РСР ухвалила постанову «Про День проголошення незалежності України», де проголошувала це свято на 16 липня 1991 року. Проте саме 24 серпня 1991 року Верховна Рада ухвалила славновісний Акт проголошення незалежності України, який 1 грудня 1991 року підтвердив народ на Всеукраїнському референдумі. Тому 5 червня 1992 року Рада вже незалежної України постановила проголосити саме 24 серпня нашим Днем незалежності. ■

ЩОБ ПАМ'ЯТАЛИ

## Тим, хто поїхав

У святому місці встановили скульптурну композицію мігрантам

Світлана МІЧКО  
Тернопільська область

На Тернопільщині з'явився незвичайний пам'ятник, який символізує одну з проблем і цілий драматичний пласт життя краю (та й усієї Західної України) впродовж багатьох останніх років — масову міграцію за кордон. Урочистим його відкриттям і освяченням якраз завершилася XI Міжнародна проща мігрантів та членів їхніх родин до Марійського духовного центру у славнозвісній Зарваниці. У центрі скульптурної композиції — постать заплаканої дівчинки біля валізи і з іконою Богородиці в руках. На великому камені біля неї — символічні вишитий рушник і пригорща землі з пророслим жолудем, а поряд цитата з Євангелія



Залишена батьками-заробітчанами дитина як символ зруйнованої родини.  
Фото прес-служби Тернопільсько-Зборівської архієпархії УГКЦ.

від Івана «Щастя у Господі, бо Він дороба, правда і життя». На плитах біля пам'ятника викарбувані назви міст світу, куди доля завела українських мігрантів, і відстань до них.

Як повідомляє прес-служба Тернопільсько-Зборівської архієпархії Української греко-католицької церкви, пам'ятник споруджено за підтримки фундації «Мігрантес» (Рим), Пасторально-міграційного відділу

УГКЦ, церковних громад Італії, Іспанії, Португалії, а також пожертв паломників піших прощ мігрантів та їхніх родин «Самбір—Зарваниця».

До слова, участь у згаданій вище прощі взяло понад півтисячі людей — заробітчани з Чехії, Іспанії, Італії, Німеччини, США, Канади та інших країн, а також члени сімей трудових мігрантів із різних областей України. ■

Ірина КИРПА

Словесна перепалка, що перейшла в бійку, спалахнула у міському спортивному фітнес-клубі «Олександрівський» між відвідувачем та адміністратором закладу. Молодий, 33-річний, відвідувач тренажерного залу зробив зауваження 68-річному адміністратору з приводу футболки з зображенням Володимира Путіна. У відповідь почув неабияку порцію образ. Молодий чоловік спробував приструнити сепаратиста, але той раптово вихопив з-за пазухи ніж та напав на свого опонента. Сепаратист ціливі «кривдникові» в серце, однак клієнт фітнес-клубу в останню мить устиг схопити ніж за лезо, тому отримав лише ножове поранення руки. Кров, що фонтаном бризнула з рани, привернула увагу людей, а прихильник ВВП був змушений тікати. Поки очевидці драми викликали «швидку допомогу» та поліцію, він уже встиг сховатися. Причому його колеги по роботі спробували заплутати слідство. Вони сказали, що їхній буйний адміністратор нібито пішов на пробіжку в парк. Відзначимо, що 68-річного дебосира в досить помітній футболці правоохоронцям Миколаєва все-таки вдалося затримати за

П'ЯТА КОЛОНА

## Агресивна вата

У Миколаєві молодий чоловік отримав ножове поранення через те, що зробив зауваження любителю «руського міра»

підтримки колег із СБУ.

У повідомленні, поширеному прес-службою відділу комунікацій при Головному управлінні Національної поліції в Миколаївській області, йдеться про те, що слідчим вдалося з'ясувати, що 68-річний адміністратор фітнес-центру не тільки протягом тривалого часу ходив у футболці з Путіним, а й активно пропагував сепаратистські ідеї. Після опитування відвідувачів спортивного центру правоохоронцям стало ясно, що в фітнес-клубі «Олександрівський» не раз влаштувалися так звані вечори для любителів «руського міра». За свідченнями очевидців, на одному з таких заходів сталася масова бійка і було розбито всі меблі у приміщенні.

Відвідувачі спортивного закладу неодноразово робили зауваження адміністратору за його надто нав'язливі сепаратистські погляди. Також у книзі відгуків фітнес-клубу є записи, які підтверджують той факт, що більшості відвідувачів не подобалося надмірне захоплення адміністрації ідеями «руського міра».

Наразі правоохоронці Миколаївщини проводять весь необхідний комплекс досудового розслідування. Прихильник Путіна незабаром потрапе перед судом за 125 статтею КК України («Умисне легке тілесне ушкодження»). Йому загрожує штраф до п'ятдесяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або ж виправні роботи терміном до одного року. ■

СТАТИСТИКА

## Нас менше, але живемо довше

Як змінювалась демографічна ситуація в Україні за 25 років незалежності

Валерія НАЛИВАЙКО

Україна вважається однією з найчисельніших держав у Європі. Однак демографічні показники країни за всі роки її незалежності постійно коливались. Невтішний факт, та за 25 років кількість населення невпинно танула. У порівнянні з 1991 роком, коли країну населяли майже 52 млн. людей, у 2016 році кількість скоротилася практично на 10 млн. — зараз у країні нараховується 42,760 млн. людей. Це з'ясувало агентство «Укрінформ», опри-

люднивши інфографіку про демографічні зміни за роки незалежності України. Парадоксальним виявився 1993 рік: чисельність українців сягнула найвищої позначки — 52,244 млн. людей, натомість за кількістю новонароджених цей рік мав найгірший показник — усього 376,5 тис. дітей, тоді як у 1991 році народилося 630 тис. немовлят, а в 2015-му — 411 тис.

Щодо гендерного еквіваленту, то кардинальних змін не відбулося — упродовж усіх років незалежності в Україні переважа-

ло жіноче населення. За даними дослідження, в 2016 році кількість представниць прекрасної статі становить майже 23 млн., а сильної — 19,7 млн.

Спостерігається й позитивна тенденція — збільшилась тривалість життя. Якщо в 1991 році середній вік чоловіків сягав 64,5 року, то в 2015-му цей показник піднявся до 66,3 року. Так само і для жінок, щоправда, «слабка стаття» на 10 років живе довше: на початку незалежності тривалість життя жінок у середньому становила 74 роки проти 76 років на

сьогоднішній день. Різниця у віці на користь жінок пов'язана з тим, що вони більше турбуються про стан здоров'я та частіше відвідують лікаря.

Щодо смертності населення, 2005 рік був найкритичнішим — померло 782 тис. людей, у 1991-му — 669 тис. осіб, а в 2015-му — 594 тисячі.

Водночас, за даними Держстату, найбільш заселеними областями країни на сьогодні є Донецька (4,3 млн. людей, не враховуючи окуповані території), Дніпропетровська (3,3 млн.), Харківська (2,7 млн.), Львівська (2,5 млн.) і Київ (2,9 млн.). А регіонами, де проживає найменша кількість населення, виявилися Чернівецька (909 тис.), Кіровоградська (973,4 тис.), Волинська (1,04 млн.), Чернігівська (1,05 млн.) та Тернопільська (1,07 млн.) області. ■

РОЗСЛІДУВАННЯ

## Знайшли винних

За порушення на Грибовицькому сміттєзвалищі судитимуть экс-директора ЛКП «Збиранка»

Дар'я БАВЗАЛУК  
Львівська область

У службовій недбалості та порушенні правил екологічної безпеки підозрюють экс-директора ЛКП «Збиранка» Богдана Горбала, його заступника Бориса Пляшенка, а також начальника полігону Олександра Куприча.

«Досудовим розслідуванням встановлено, що посадовцями ЛКП «Збиранка» порушено вимоги правил експлуатації полігонів побутових відходів. Зокрема, експлуатація сміттєзвалища здійснювалась без затвердженого проекту, не вживалось відповідних інженерних заходів для забезпечення стійкості полігону як споруди, належного ущільнення та перешарування ізолявальним матеріалом складених відходів», — йдеться у повідомленні прокуратури Львівської області.

За офіційною версією слідства, внаслідок цих порушень і через нестійкість схилу полігону трапилася трагедія 30 травня. За скоєння злочинів за ст. 236 (порушення правил екологічної безпеки) та за ч. 2 ст. 367 (службова недбалість) Кримінального кодексу передбачено позбавлення волі терміном до 10 років із забороною обіймати певні посади до трьох років.

Як повідомив представник прокуратури Львівської області Остап Сидор, підозрювані відмовилися давати свідчення, посилаючись на Конституцію, яка дає таке право.

Водночас розслідування причин трагедії на Грибовицькому сміттєзвалищі триває. 16 червня під час представлення нового очільника обласної прокуратури Львівщини Генпрокурор Юрій Луценко повідомив про роботу спільної слідчо-оперативної групи ГПУ, Нацполіції, СБУ з числа працівників центральних апаратів, які перевіряли діяльність комунального підприємства «Збиранка», а також інших комунальних підприємств Львова. Генпрокурор заявив, що це завершення лише першого етапу розслідування: «Наступний етап дасть відповідь про міру відповідальності посадових осіб Львівської міськради, які мали контролювати ситуацію на звалищі».

Галицький райсуд Львова учора розглянув клопотання обласної прокуратури щодо обрання запобіжних заходів для працівників ЛКП «Збиранка» у справі про трагедію на сміттєзвалищі. Але на момент друку цього номера суд ще не ухвалив рішення з цього питання.

Нагадаємо: посадовцям підприємства оголошено підозру в службовій недбалості, яка призвела до загибелі людей на сміттєзвалищі у Львівській області. Як відомо, 30 травня на Грибовицькому сміттєзвалищі виникла пожежа. Після завершення гасіння стався зсув сміття, що наклав трьох рятувальників та еколога комунального підприємства «Збиранка». Тіла трьох загиблих згодом виявили під завалами і поховали. Еколога так і не знайшли. ■

Шановні читачі!

Передплатна ціна на нинішній рік не перевищує всіх витрат на випуск газети. Інфляція, падіння курсу гривні породили зростання ціни на доставку газети до читача, а надто — на газетний папір.

З метою часткового зменшення збитків «Україна молода» змушена і влітку пропускати виходи газети по четвергах. У подібній ситуації і колеги з інших видань, «Сільські вісті», приміром, виходять двічі на тиждень.

Редакція сподівається на толерантність і підтримку своїх читачів. Наступний номер «України молоді» вийде у п'ятницю — суботу, 19—20 серпня. Дякуємо за розуміння.

## 3 ПЕРШИХ ВУСТ

Тетяна ШПАЙХЕР  
(сайт «Апостроф»)

Нинішній Європі не вистачає свого Черчілля або генерала Де Голля, який допоміг би сформувати консолідовану політику стосовно того, що зробив Володимир Путін на Донбасі й у Криму. Про це в інтерв'ю «Апострофу», присвяченому 25-й річниці незалежності України, повідомив третій Президент нашої країни Віктор Ющенко. На його думку, значна частка провини лежить і на українцях, чия роз'єднаність дозволила Путіну вчинити агресію.

## «Нація — найвища спільнота»

■ Цього року Україна святкує 25 років української незалежності, і саме зараз усе виглядає так, що ця незалежність наша країна почала втрачати. Росія анексувала Крим, захопила частину Донбасу. Хто в цьому винен? Чому так сталося?

— Я не хочу бути в цьому дуже категоричним, але якщо ми будемо всі проблеми перекладати тільки на Путіна — це буде нечесна розмова. Тому коли ми говоримо про проблему становлення нації, то, можливо, більше треба звернути увагу на самих себе. Наскільки ми є гідними і достойними членами нації? Нація починається з нас, із кожного. Це В'ячеслав Максимович (Чорновіл. — Апостроф) любив повторювати.

Нація — це спільнота, найвища спільнота, вищої спільноти в суспільстві немає, ані церковної, ані профспілкової, ані партійної. І ця спільнота збудована на семи-восьми базових речах. Якщо вони засвоєні і прийняті в твій світогляд, то ми маємо міцну націю, яка ставить великі завдання, в тому числі економічні, і досягає високих політичних і економічних стандартів.

Як казав наш великий митрополит Огієнко, мова — це суть національного. Можна з цього аналізу почати: в нас дуже слабка суть. Держава — це наслідок твоєї національної свідомості, а не причина. Причина починається з твого усвідомлення, що в тебе є національна мова, культура, церква, пам'ять, звичай, традиція. І тоді тобі необхідна держава, яка захищає твою національну свідомість. Якщо в тебе цієї свідомості мало (я тут говорю про деякі регіони чи про деяких людей), тобі важко дається українська сутність.

Це нас підводить до того, що насправді моєю основною політикою була українізація в широкому значенні цього слова: в економічному, в фінансовому, культурному, гуманітарному, духовному. Я думаю, що від цього залежить наша успішність. Ми повинні зробити те, що зробили поляки, зробили чехи, литовці, будь-яка нація. Тобто це набагато глибша проблема національного становлення, ніж вона виглядає при короткому аналізі. Насправді це фундаментальна річ. І якщо в цих фундаментальних речах ми маємо хоча б якісь успіхи, то я б аплодував кожному з цих успіхів. Мені здається, що гірше в нас позаду, а от що стосується темпів національної розбудови, то мені здається, що вони далеко відстають від часу.

■ Однак, здається, ми сьогодні у побудові нації рухаємося в бік створення політичної нації, наприклад, як в Австрії. В Україні живе чимало російськомовних українців, які щиро люблять нашу державу. Ми маємо російськомовних добровольців на фронті і російськомовних волонтерів.

— Добре, що ви цю тему порушили. Коли я говорю про націю, то, безумовно, я говорю про політичну націю. Тільки в цих координатах сьогодні треба шукати відповідь. Але повторюю, це не стосується того, як Австрія стала державою з двома націями, чи як Швейцарія стала конфедерацією чи як Російська Федерація... Хоча це самодержав'є, бо жодної федерації там немає, є лише вивіска «федерація». Але як вона стає державою, що її консолідує? Не сало, не хліб, не нафта, хоча і про це можна говорити. Коли Путін, зачіпаючи це питання, говорить: «Русский язык — государствообразующий. Россия заканчивается там, где заканчивается русский язык».

■ Така позиція для України дуже небезпечна.

— Але це правда. Як втрачається державність? Я говорю про нашу історію. Спочатку йде русифікація, потім російське воцарення, і потім приходять «зелений чоловічок» з автоматом Калашни-

кова. Ось вам «російський світ», це те, про що Путін говорить уже багато років.

■ Але хто винен, що так сталося, хто недопрацював за ці 25 років?

— Як казав В'ячеслав Максимович Чорновіл, «нація починається з тебе». Не з Президента, не з голови сільської ради чи обласної адміністрації, а з тебе. Ти — українець? Зроби свій внесок у становлення своєї нації, політичної, я маю на увазі. А якщо ти не хочеш бути українцем, то вибач... Проведіть зараз соціологію на сході країни. Я не хочу, щоб зараз із моїх уст виривалася цифра, наприклад, скільки людей на Харківщині і де вони хочуть жити... Я думаю, що передусім провини треба шукати в собі.

■ Ви кажете, що кожен має шукати в собі провини. А ви особисто провини відчуваете?

— Очевидно, що вона є. Але я завжди був на цьому передньому фронті. Ще десять років тому, коли я прийшов зі своїм політичним концептом, я казав, що, на мій погляд, перед нацією стоять три найбільші проблеми. Перша — це питання формування національної єдності через національну ідентичність, щоб ми себе відчували внутрішньо інтегрованими, щоб зникли байки про протиріччя між лівим та правим берегом...

Насправді все це — байки, хоча я добре розумію історію. Останні чотириста років ми не мали своєї держави, над нами були митрополії з лівого та правого берегів Дніпра. Одні забирали мову, інші забирали Церкву, треті забирали і перше, і друге, і третє, і культуру, і пам'ять, і гнобили людей. Простим українцям було дуже важко за часів так званої політичної унії з Москвою. Я все це розумію, але пройшов час, 25 років ми вільні і ми повинні працювати, самовдосконалюватися. Свій внесок має зробити кожний, і, звісно, це повинна бути державна політика. Тому я прийшов із політикою національного становлення. Якщо через цю політику ми вирішимо проблеми, що існують сьогодні між різними частинами України, то це буде генеральна робота для людей.

## «Давайте визначимось, який мир ми обираємо»

■ Чи сьогоднішня українська влада проводить таку політику?

— Я її не бачу. Я її не бачу як осмислену політику. Ми говоримо про будь-що, але мені здається, що ми менше всього говоримо про щось із точки зору слова чи з точки зору культури. Для кращої ілюстрації ввімкніть телевизор, і якщо ви знайдете канал, який говорить українською мовою, то це буде велика рідкість. Але це один із найпотужніших засобів інформаційної комунікації. А подивіться на книжки, на газети. Я думаю, що українське сьогодні в дуже складному становищі.

Насправді все залежить від нас. Слово «патріот» — це покров, який дає відповіді на дуже багато запитань, навіть на ті злободенні, які зараз на порядку денному. Але нам чомусь хочеться апелювати до влади, що Гройсман щось не зробив, Порошенко щось не зробив, щось Кириленко не дотягнув, а ми все зробили, бо ми зразкові громадяни. Насправді це далеко не так, і дуже часто Українська держава не отримує від громадян тих дій, які вони повинні робити.

■ Але хіба українські громадяни не показали свою відданість, рішучість і організованість, підтримавши Українську армію, взявши на себе її забезпечення в перший період війни?

— Так, показали, і тому я громадянам аплодує. Але зараз ми сидимо з вами і обговорюємо не тільки політичні результати, а й різні боки нашого життя. Я знаю людей, які змінили українське грома-



Віктор Ющенко.

# Віктор Ющенко: проводить політику

Третій Президент України — про те, як Україні перемогти у війні з Росією і сформувати сильну націю

дьянство і поїхали з командою Російської Федерації на Олімпіаду в Ріо, щоб там отримати якісь медалі, ціною зради національної приналежності. Я себе запитую, а що якби Росія вела війну з поляками, скільки поляків поїхало б у збірну Росії? Ніхто б не поїхав. Я переконаний, що вони також не брали б участі у зимовій Олімпіаді в Сочі.

Ми знайшли аргументи, чому нам треба в Сочі їхати. В нас російські танки йдуть на Київ, а нам треба брати участь в Олімпіаді в Сочі. Прапор та перемоги треба показувати на фронті. Таких прикладів багато. Знаєте, ми втрачаємо синергію, а синергію дає консолідація. Якщо в нас є десятки моментів, де консолідація не відбувається, то ми втрачаємо силу.

■ Президента Петра Порошенка часто критикують за фабрику в Липецьку. Що б ви йому порадили в цьому контексті?

— Мені важко уявити, щоб у Черчілля була фабрика в Німеччині, наприклад, у 1942 чи 1943 році. Я розумію, що це різні часи, але мені здається, що сьогодні в нас питання перемоги і нашої територіальної цілісності є головним. Якщо ти збудує перемогу, ми здобудемо мир, і тому кожен громадянин повинен працювати на перемогу. Я чую полеміку про мир дуже часто і від наших політиків, і від наших депутатів. Насправді наш пріоритет — це перемога і не нижче перемоги. Ми вже говорили, що з війни є дві дороги: поразка або перемога. Третьої дороги немає. І після першої дороги, і після другої настає мир. Після поразки — мир і після перемоги — теж мир.

Давайте визначимось, який ми мир обираємо. Якщо ми поразки, тоді слухайте Черчілля, він казав: хочете миру — здавайтесь, і у вас через дві години буде мир без суверенітету, без свободи, без волі, але це вже ваш вибір. Нам потрібен мир перемоги, котрий складний, котрий не виглядає одноходовкою, який вимагає мобілізації всіх. Ви говорили про політиків, а я можу навести інший приклад. За оцінками експертів, ми сьогодні маємо тіньовий сектор національної економіки від 55 до 67%. Останні цифри я почув тижнів два тому на нашій внутрішній національній дискусії. Це майже дві

третини. Якщо на кожній другій операції в нас відбувається тінізація, від якої ні солдат, ні вчитель, ні лікар не отримують свого фінансового забезпечення, хіба така політика не виглядає дивною? Що з нами відбувається?

■ Але така політика була всі 25 років...

— Ні, такої тінізації не було. Це безпрецедентна тінізація. В 2000 році, за деякими оцінками, максимальна тінізація складала 48%, але вона за 4 місяці стала 32%. Коли кожного року з нашої території вивозять від 12 до 15 млрд. експортно-імпоротної виручки, то скажіть, будь ласка, хіба ми відчували пріоритет моменту? Хіба це робота на перемогу? Коли я це говорю, то я не звинувачую зараз бізнес.

Я на порядок денний ставлю питання, яке звучить приблизно таким чином: коли більше половини бізнесу уникають публічних стосунків з державою, значить, держава неправа. Якісь мотивації, якісь стимули, якісь порядки нею не розроблені, які б змушували або спонукали працювати на перемогу кожному: будь ти бізнесмен, чи вчитель, чи медик, чи пенсіонер. Ми всі повинні працювати на перемогу.

## «Щоб перемогти ворога, його треба ненавидіти»

■ До речі, про перемогу. Росіяни люблять казати про те, що «Путін знову всіх обіграв». Чи дається українським політикам обіграти Путіна у переговорах щодо завершення конфлікту на Донбасі?

— Я думаю, що ми створюємо великий міф самі для себе, коли ми говоримо про велич Путіна, про його якісь мудрі ходи. На моє глибоке переконання, Путін — це політична фігура, яка вбудовує неефективну російську політику, яку ніхто не приймає в ХХІ сторіччі, й тому Росія втрачає друзів, партнерів, втрачає підтримку світу. Звісно, формування величезної політичної корупції в світі, через десятки своїх проєктів, зомбування, на яке спрямовують сотні мільйонів доларів, — це неефективна робота на Росію в ХХІ сторіччі. Мені не подобається ця політика, я її не бачу великою чи успішною.

Путін з'явився на Донбасі і в Криму, йому дали привід наша слабка національна ідентичність і національна єдність. Коли ми робили соціологію в 2008 році, ще коли я був Президентом, тоді 70% українців хотіли бачити Президентом Путіна. Тоді, у 2008-2009 рр., на запитання, чи хотіли б ви бачити Президентом Володимира Путіна, більше половини українців відповіли «так». На частині наших територій створений «російський світ».

Нам треба шукати причину в собі, і якщо ми її побачимо, у нас є шанс усе виправити — і ми станемо достойними противниками путінської Росії. Для того, щоб ворога перемогти, його треба ненавидіти — це слова великого гуманіста Іллі Еренбурга, який учив у 1941 році, як перемагати фашистів, як формувати дух перемоги. Арістотель колись казав, що дорога до правди починається з чесної першої дефініції. Що ми маємо на сході України: війну чи щось інше? Я вже не знаю політика, який би сказав, що це не війна. А якщо це війна, то припиняються

вертаємось до розробки ядерної зброї? Чи повинна Україна почати розробку ядерної зброї?

— Це надто серйозне питання, щоб на нього так легковажно відповідати, бо є два контексти цієї відповіді: публічний і непублічний.

■ До речі, генерал Ігор Романенко нещодавно зазначив журналістам про те, що Україна не повинна публічно говорити про розробку ядерної зброї, а просто повинна почати її розробку.

— Генерал так може сказати. Я його підтримую. Ми зараз повертаємось до теми, що нам треба більше самодостатності в своїй позиції. Нам треба чесно казати про речі, які відбуваються, і не давати Путіну подавати їх у тій редакції, яка не відповідає тим подіям, що відбуваються в Криму чи на Донбасі. А правда складніша, адже події на сході країни треба розглядати в ширшому контексті. 22 роки тому виник конфлікт у Нагірному Карабаху, 21 рік тому виникає конфлікт у Придністров'ї, вісім років тому

# Путін фашистську



Третій Президент України Віктор Ющенко на Форумі свободи в Осло.  
Фото з сайта [apostrophe.com.ua](http://apostrophe.com.ua).

виникає конфлікт у Грузії і в Південній Осетії та Абхазії, а майже три роки тому виникає конфлікт у Криму, на Луганщині і на Донеччині. Весь східний пояс Європи — пояс дестабілізації.

Путін проводить фашистську політику, і ця політика небезпечна для континенту. У Європі сьогодні сім конфліктів, шість із них — на сході Європи. Стороною кожного конфлікту є Росія, і коли мені в Європі кажуть про українське питання, я відповідаю, що українського питання в тому контексті, що вас цікавить, — не існує. Не існує південноабхазького питання чи грузинського питання, чи молдовського питання. Є російське питання. Зараз Європа розділена путінською політикою і політикою демократичної Європи.

■ Чи бачать європейські політики ці небезпеки і чи можуть вони приборкати Путіна?

— Це можливо. Але мені здається, що в Європі дійсно не вистачає Черчилля або генерала Де Голля, щоб зайняти консолідовану або хоча б узгоджену позицію. Коли я читаю, як Європа відмовляється від ефективної безпекової політики, коли у НАТО майже 25 країн не виконують норми відрухувань на утримання безпекової моделі, коли на переговорах працюють тільки меморандуми, конференції, протоколи, мені стає тривожно за Європу. Здається, що Європа сьогодні не виробила план дій, який був би адекватним політиці, яку запропонував Путін. Мені також тривожно від того, що на роздоріжжі перебуває американський політизм, який запустив демагогію та популізм, і це віддаляє нас від пошуку рішення цього тривожного прецеденту на сході Європи.

■ Якщо ви вже згадали про Америку, то скажіть свою думку щодо передвборчої кампанії Дональда Трампа. Все, що він робить і говорить, — це щиро? Чи все ж це гра на публіку, а в разі його обрання він буде поміркованим президентом?

— Я думаю, що він говорить те, що думає. Я думаю, що це — стиль і манера його життя, і в цьому, можливо, він бачить велику оригінальність. Його політика є продуманою. Але апелювати до холодильника і до телевізора — це завжди була найпростіша політика. Це легко доходить до кожної людини, бо кожна людина живе не тільки високими думками. Ми що, не пам'ятаємо, що нам говорили під час виборів три чи п'ять років тому про мінімальну пенсію в тисячу євро? Це політика нижчого штибу, але вона є популярною. ■

Другу частину інтерв'ю читайте в найближчих номерах «УМ».

## НАЦІОНАЛЬНИЙ ВИРОБНИК

# Відновити потужності суднобудування

Ляшко обговорив з корабелями Миколаєва та Херсона проблеми галузі

Інф. «УМ»

Лідер Радикальної партії Олег Ляшко зустрівся з колективом Чорноморського судноремонтного заводу в Миколаєві і Херсонського суднобудівного заводу та пообіцяв зробити все для відродження суднобудівної галузі в Україні.

«Колись на Миколаївському Чорноморському заводі працювало до 35 тисяч людей, сьогодні — 600. Обговорили з корабелями проблеми галузі. Близьким часом зареєструємо в парламенті законопроекти, які створять умови для розвитку галузі, яка має великий експортний потенціал. Україна буде сильною лише тоді, коли проводитиме економічну політику в інтересах національного ви-



Олег Ляшко з корабелями.

робника, створюючи робочі місця для українців», — зазначив Олег Ляшко.

Політик додав, що сьогодні суднобудування в Україні перебуває вкрай важкому стані, в тому числі — через відсутність підтримки з боку держави.

«На Херсонському суднобудівному заводі за всю історію було вироблено майже 4 сотні суден. Однак місяць тому Господарський суд області визнав підприємство банкрутом. У таких умовах треба діяти рішуче — аби якнайшвидше відновити потужності суднобудівництва. Пер-

ше — це скасувати нульову ставку податку на імпортований збір та на ввезення технологічного обладнання на підприємство», — підкреслив лідер Радикальної партії під час зустрічі з колективом підприємства.

Нардеп переконаний: розвиваючи суднобудування, держава зможе отримувати мільярдні прибутки, натомість поки що несе величезні втрати ВВП через занепад галузі.

«Якщо державна політика не зміниться — галузь може зникнути. Але ми не допустимо цього», — пообіцяв Ляшко. ■

## ОЦІНКИ

# Руйнівники майбутнього

Потенціал, яким ще володіє Україна, може бути безповоротно втрачений найближчим часом

Андрій СЕНЧЕНКО, український політик і громадський діяч

Чи може олігарх стати державним діячем?

Більш ніж за два роки президентства Петро Порошенко особистим прикладом довів — не може.

Більше того, навколоолігархічна челядь, яку Порошенко розставив на високі державні пости, не менш переконливо продемонструвала абсолютну нездатність осмислити рівень завдань, що стоять перед країною, і особисту відповідальність за їх виконання.

Днями в цьому сенсі відзначився міністр фінансів Олександр Данилюк, який офіційно заявив, що має намір скасувати стипендії окремих категорій студентів. Чесніше було б визнати, що він має намір повністю позбавити студентів стипендій, залишивши їх тільки аспірантам і докторантам.

Що ж стосується його міркувань про соціальну підтримку учнів і студентів із числа дітей-сиріт, дітей-інвалідів І-III групи, дітей, позбавлених батьківського піклування, та дітей із сімей, які отримують допомогу відповідно до Закону України «Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям», із передачею цих функцій Мінсоцполітики, — так це до питання власне стипендій не має ніякого відношення.

При цьому міністр фінансів не спромігся пояснити студентам і їхнім батькам, як без стипендій здобути освіту в країні, де більшість сімей не справляється навіть з оплатою комунальних платежів за грабіжницькими тарифами Порошенка—Яценюка—Гройсмана.

«Ми пропонуємо пом'якшити підхід до виплати стипендій. У порівнянні з іншими європейськими країнами Україна — унікальна країна. Стипендії отримують практично всі, — зазначив він і додав: — Можливо, є люди, які більше їх потребують — найменш захищені верстви населення. Ті ж пенсіонери або інваліди, наприклад».

Що можна пояснити такому, вибачте на слові, міністру, який не бачить різниці між студентськими стипендіями, пенсіями і соціальною підтримкою інвалідів.

Більшість міністрів нинішнього уряду, сформова-

ного Порошенком і Яценюком за участю малограмотного Гройсмана, становить життєво і професійно деформована публіка, яка вважає, що гроші «утворюються» в результаті відкатів, біржових спекуляцій або поборів із тих, хто торгує на базарі, а не в результаті створення в державі потужної економіки.

Коли йдеться про конкурентні переваги, вони відразу думають, що це про «Рошен», а не про Україну.

Наша країна поки ще входить до елітного клубу держав, здатних будувати космічні ракети і літаки, випускати складну високотехнологічну та наукомістку продукцію, країна, що стала кадровим донором ІТ-компаній усього світу і поки що зберегла потенціал фундаментальної науки, найближчим часом може все це втратити безповоротно.

Міністрам, які збираються скасувати стипендії для студентів, варто було б поцікавитися середнім віком інженерно-технічних і наукових працівників на провідних підприємствах і в наукових центрах країни.

Конкурентоспроможність держави Україна сьогодні й у майбутньому визначатиме в першу чергу наша здатність розвинути конкурентні переваги, які поки ще не втрачено. Без цього наша країна ніколи не стане успішною та процвітаючою.

Уряд України має думати не про те, як скасувати стипендії студентам, а про те, як їх збільшити для спеціальностей, від яких залежить наше просування в пріоритетних напрямках.

Державна повинна піти на системні заходи щодо стимулювання збільшення прийому на роботу молодих фахівців пріоритетних спеціальностей на стратегічні підприємства та в ефективні наукові центри, аж до компенсації таким підприємствам середньої зарплати молодого спеціаліста в перші два-три роки роботи.

Я впевнений, що нинішній войовничий примітивізм у владі, породжений Порошенком і його ставлениками, закінчиться, так само як закінчилася ера тотальної криміналізації Януковича. Головне, щоб не було пізно.

Чим раніше підуть із влади руйнівники майбутнього, тим більше шансів на успіх залишиться у країні і кожного з нас. ■



**Олександр Довженко**  
український письменник і кінорежисер

**«Наш народ нагадує мені тютюн. Його весь час пасинкують. У нього велике, дебеле листя, а цвіту де-не-де»**

**Наталія ЛЕБІДЬ**

«Душі у людей були малесенькі, кишенькові, портативні, зовсім не пристосовані до великого горя. Вони вирости в атмосфері легкого успіху і радощів», — писав колись великий Олександр Довженко про співвітчизників. Не в усіх українців, звісно, душі портативні та кишенькові, але жменька пасонаріїв завжди губиться на тлі натовпу обивателів.

Цього року цей самий натовп відбув на відпочинок до окупованого Криму. Дехто пояснював вояж тим, що «Крим — це Україна», а отже, маємо повне право релаксувати на своїй землі. Однак у цьому криється неабияке лукавство. Крим, звісно, є частиною України, але нині там орудує влада Кремля, тож везти їй свої кровно зароблені гроші, міняти їх на рублі, витратити в місцевих генделиках під російський шансон — як мінімум, не комільфо.

**100 тисяч — це не мільйон. Але й не поодинокі випадки**

А тим часом, підбиваючи проміжні підсумки сезону, рупори російської пропаганди твердять: цього літа в Криму відпочили близько п'яти мільйонів туристів, і серед них — триста тисяч українців. Однак українські чиновники, запевняють, що такі дані не відповідають дійсності. Колишній міністр курортів і туризму Криму Олександр Лієв запевняє: цифри сильно завищені.

«Цього року до кінця сезону туристів з України побуває приблизно сто тисяч. У першу чергу, це люди з Донецької та Луганської областей», — каже він. На 40-мільйонну країну 100 тисяч — не така вже й велика цифра. Але не така й мала. Що змушує ці 100 чи 200 тисяч їхати саме до Криму? Якщо відкинути фактор родичів та не надто переконливі аргументи на кшталт того, що нинішній статус території не впливає на бажання відпочити на своїй землі?

Звісно, відсутність патріотизму (а може, й елементарна дурість, невміння чи небажання відчуття «злобу дня», солідаризуватися з країною, яка переживає не найкращі часи, елементарний міщанський егоїзм тощо) є першою та найочевиднішою причиною подібного рішення. Однак, як-то кажуть, коли у подружжя негарзди у стосунках, то винними, як правило, є обидві сторони.

Держава також не надто сприяє тому, аби її громадяни не тягнулися до забороненого плоду. Бездарною економічною політикою керівна верхівка забрала в українців купівельну спроможність, а зокрема, й можливість відпочити за кордоном. І тією ж таки бездарною політикою перекрила кисень тим, хто радий би був займатися розбудовою туристичної галузі в Україні.

**Закордон нам не допоможе**

За останній рік частка середнього класу в Україні скоротилася з 20 до 11%. На це вплинула передусім девальвація гривні. Реальна заробітна плата українців за рік знизилася на 27,6%. На цьому тлі виростає й вартість відпочинку в національній валюті. За прогнозами операторів турбізнесу, за підсумками сезону можна буде говорити про зниження реалізації турів не менш ніж на 25-30%, а згідно з песимістичними прогнозами, падіння становитиме близько 50-60%.

На сьогодні більшість українців не можуть дозволити собі відпочинок за кордоном, тому вони відпочивають на території України. Ті ж, хто багатший, проводять відпустку в найближчих державах — Болгарії, Туреччині, Чорногорії, а також у Єгипті. До того ж ці країни зберігають ліберальний підхід до наших співгромадян як у питаннях візового режиму, так і за ціновою політикою.

Туреччина вже кілька років займає в українців перше місце як іноземний курорт для відпочинку. Минулого року цю країну відвідали, за даними Державної прикордонної служби, близько 450

**КОЛІЗІЇ**

## Не час і не місце

Чому українці масово їдуть відпочивати в окупований Крим і що заважає розвитку туристичної галузі в Україні?



Українці не проти релаксувати вдома, але, як правило, саме за кордоном вони знаходять належні комфортні умови...

тис. осіб. Учасники турринку прогнозують, що цього року турпотік скоротиться приблизно на 100 тисяч. На другому місці по турпотоку перебуває Єгипет, який прийняв минулоріч 400 тис. відпочивальників з України. Вже зараз можна казати про те, що найбільше від падіння попиту українців на закордонний відпочинок постраждають масові європейські напрямки.

Крім скорочення обсягів виїзних турів, скорочується й сама вартість поїздки. Раніше середній чек був, як правило, 750-1000 доларів на людину, зараз ця цифра однозначно зменшилася. У порівнянні з виїзними турами ціна відпочинку в Україні в гривневому еквіва-

туристичні рейтинги і путівники. Туристам з усього світу Україну рекомендували відвідати Globe Spots, TripAdvisor, The National Geographic Traveler, The Lonely Planet та інші. У свою чергу, українські туроператори в той час чекали настання так званого «барселонського ефекту»: поступового зростання туристичного потоку впродовж кількох років після спортивної події.

Революція, а відтак війна на сході поставили хрест на цих очікуваннях. Згідно з даними Всесвітньої ради з туризму та подорожей (WTTC), якщо в 2013 році кількість туристів в Україні становила 24,6 млн., а валютних надходжень від них — 5,85 млрд. доларів,

Згадуються чомусь слова покійного Стівена Джобса, який казав, що працювати треба не вісім годин на добу, а головою. Інколи навіть велика територія з виходом до моря та до гір, прийнятний клімат і щедра на врожаї земля не є гарантією того, що нею розпоряджатимуться з розумом.

ленті практично не змінилася, але кількість відпочивальників збільшилася.

При цьому не можна стверджувати, що всі українці з відпочинку за кордоном переорієнтувалися на відпочинок у своїй країні. Ті, хто раніше відпочивав за кордоном, продовжує це робити, питання тільки в тому, з якою частотою: якщо люди не змогли поїхати цього року, вони обов'язково поїдуть наступного. Тому що такі туристи звикли відпочивати там, де є сервіс, і де вони звикли отримувати максимум задоволення.

**Ключове слово «сервіс»**

А як із сервісом в Україні? Все доволі сумно. Після проведення чемпіонату Європи з футболу в 2012 році в державі з'явився шанс розвинути свою туристичну галузь. Наша країна почала було практично заново формувати позитивний імідж привабливого туристичного напрямку, але карти сплутала війна.

За підсумками 2012-2013 років, Україна вперше потрапила в міжнародні

тичних компаній закриватимуть і далі. Скільки їх зникне ще — експерти не беруться прогнозувати.

Однак повернемося до внутрішнього туризму. На жаль, Україні потрібно ще багато чого зробити, щоб туристу було комфортніше відпочивати вдома, ніж за кордоном. Зараз найбільшої популярності в українців, які хочуть відпочити біля моря, набули курортні зони Одеської, Херсонської та Миколаївської областей. Що ж стосується не морського відпочинку, то це, в основному, західні області України — Закарпаття, Прикарпаття, Карпати, Львів. Можна сміливо сказати, що Львів став туристичною столицею України за кількістю туристів. Утім Львів демонструє позитивну динаміку досить давно.

За перші шість місяців поточного року внутрішній туризм у нашій країні збільшився на 30%. На початку літа великий наплив туристів спостерігався у Львові, Одесі та Миколаївській області. Незважаючи на багато незручностей та майже тотальну відсутність інфраструктури, Одеська область залишається найпопулярнішим туристичним регіоном: від початку 2016 року вона прийняла півтора мільйона осіб.

Крім Південної Пальміри, великою популярністю користуються курорти Закарпаття. На відміну від Одеси, ці курорти славляться непоганим сервісом. І навпаки, регіон Шацьких озер поки відстає за популярністю і від Одеси, і від Закарпаття, оскільки не може похвалитися нормальними умовами для гостей. У цьому напрямі ще працювати й працювати, але кому і як? Якщо середній клас (здатний, приміром, запустити мережу міні-готелів або що) майже винищено, а найбільш прошарки не вирішують цю проблему самостійно. Тим паче за відсутності державної програми.

Ситуація з туризмом у нашій країні нагадує замкнене коло. Нема туристів — нема грошей. Нема грошей — нема інфраструктури. Нема інфраструктури — нема туристів. Звичайно, можна говорити про те, що такого роду питання слід було порушувати раніше, тоді, можливо, й війна не дезавувала б бажання приїздити в Україну. Однак наразі маємо те, що маємо. А маємо втомлену і бідну націю, без можливості комфортно «перевести подих» і, що найважливіше, без стрижневих моральних орієнтирів.

**Як післямова**

А тим часом є на світі країни — і невеличкі, і позбавлені тих потужних сировинних ресурсів, якими володіє Україна, які однак примудряються виживати винятково за рахунок туристичної галузі. Власне, не «виживати», а жити, причому повноцінним життям.

Онлайн-ресурс Business Insider склав рейтинг країн, економіки яких майже повністю базуються на доходах від туризму. Для цього експерти зібрали дані Всесвітньої організації з туризму про доходи туристичної галузі на душу населення кожної країни.

Найбільш залежними від грошей туристів опинилися невеликі острівні держави з екзотичною природою. Так, Віргінські острови (Британія), з населенням усього 24 тисячі чоловік, заробляють на туризмі більше за всіх у світі.

На другому місці рейтингу опинилася колишня португальська колонія Макао, відома своїми казино та нічними клубами. Третє місце дісталось невеликій країні на півдні Карибського моря Арубі.

... У зв'язку з усім вищесказаним згадуються чомусь слова покійного Стівена Джобса, який казав, що працювати треба не вісім годин на добу, а головою. Інколи навіть велика територія з виходом до моря та до гір, прийнятний клімат і щедра на врожаї земля не є гарантією того, що нею розпоряджатимуться з розумом. А інколи навіть із малесенького клаттика землі вдається зробити неабияку туристичну принаду... ■



# КРИМІНАЛ

**Хатія Деканоїдзе**  
голова Національної поліції України

**«Країна у війні, це дуже впливає. Соціальна ситуація погіршується, як і рівень життя. Це теж впливає на злочинність. І головний момент: ми жорстко контролюємо, щоб на місцях не приховувались злочини. Гарна статистика нам не потрібна».**

**Сергій ДОВГАЛЬ**  
Дніпро

Останнім часом місто Дніпро та околиці сколихнула серія резонансних злочинів. Усі вони пов'язані з заволодінням чужим майном, що спонукає думати про те, що на будь-кого з нас будь-де можуть напасти знеацька з єдиною метою — чимось пожитися. Що мимоволі викликає аналогії з буремними 90-ми.

## Злочинність чимдалі нахабнішає

Серед найзухваліших злочинів останнього часу в Дніпрі називають, зокрема, напад на оселю настоятеля церкви Святого Андрія Первозванного протоієрея Анатолія Лисенка, в результаті чого задушили його дружину.

Неабиякий резонанс викликало і вбивство сина українського бойового офіцера, а нині командира полку спецпризначення Нацгвардії України Володимира Волошина. На хлопця напали у під'їзді власного будинку з єдиною метою — забрати золотий ланцюжок і годинник, подаровані батьком.

Або зухвалий напад чотирьох озброєних бандитів серед білого дня у гамірному місці на автобус з підприємцями, які мали їхати до Одеси по товар, але мусили злочинцям віддати всі гроші...

Усі ці злочини поки що не розкрито. Як і багато-багато інших...

Справжнім викликом владі із серії «знай наших» стало зухвале викрадення джипа самого голови Дніпропетровської облдержадміністрації Валентина Резніченка. То на що вже сподіватися простим смертним?

Злочинність нині справді розгулялася не на жарг. Ще страшніше — боротися з нею особливо й нікому. Керівництво обласної поліції, щоправда, заявляє про розкриття 42-44% злочинів. І це начебто більше, ніж у США.

Але тут головне, з якого боку подивитися... Якщо говорити про відкриті кримінальні провадження, то ця цифра виявиться на порядки нижчою. Це переконливо підтвердить будь-який адвокат, який ці кримінальні провадження супроводжує.

Якщо орієнтуватися за заявами громадян, то хоча б зо три відсотки набралось. Небайдужі люди, звісно, заяви про кримінальні правопорушення до органів прокуратури та поліції пишуть пачками. Адресати найперше відмахуються від них, як тільки можуть.

Спершу навіть не відкривають за цими заявами кримінальні провадження, що згідно з вимогами ст. 214 КПК України, є обов'язковим. А якщо й відкривають, то спробуй почати з елементарного — знайти свого слідчого. Кримінальні справи банально приховуються від заявників і, найтрагічніше, від самих потерпілих!

Якщо ж говорити про злочини відкриті, хай і з великими потугами, то, за найоптимістичнішими підрахунками, розкритих серед них хоча б відсотків 12 набралось.

## Щомісяця з поліції області йде 100 співробітників

Професіоналів, які б могли кваліфіковано злочини розслідувати, стає все менше. Розпіарена переатестація поліцейських виявилася такою собі палицею з двома кінцями. Сьогодні вже став надбанням соціальних мереж лист на 11 сторінок електронною поштою від керівництва поліції Дніпропетровської області очільнику Нацполіції України Хатії Деканоїдзе саме на цю злободенну тему.

«Якщо раніше був чітко визначений порядок набору людей до міліції, то зараз цього немає. І сенс нашого листа полягає в тому, що в Києві повинні звернути увагу на цей момент і розробити такі інструкції», — повідомив журналістам очільник Головного управління Нацполіції у Дніпропетровській області Ігор Репешко.

## ЗЛОЧИННІСТЬ

# «Донбас може прийти і сюди»

У Дніпрі б'ють на сполох через розгул криміналітету



Незважаючи на гарні картинки, щомісяця з поліції Дніпропетровщини звільняються 100 співробітників.

У результаті маємо те, що маємо. Як повідомляє Ігор Репешко, в середньому щомісяця з органів внутрішніх справ звільняються близько 100 співробітників, тобто 1% від штатної чисельності. Таким чином, на сьогодні у поліції області залишаються працювати лише 9,5 тисячі осіб проти 16,5 тис. ще минулого року!

При тому, що кількість, наприклад, розбоїв та пограбувань за цей же період подвоїлася. Отож зі злочинністю, яка від безкарності чимдалі нахабнішає, практично боротися нікому.

Радикально поліпшити ситуацію у правоохоронній галузі спершу намагалися активісти Євромайдану в Дніпрі. Коли після втечі Президента Януковича в області було призначено нового начальника тоді ще обласної міліції Георгія Гогоуадзе, то вони стіною ставали, щоб той від цього призначення відкрісся, і свого домоглися.

У спілкуванні з постмайданівськими першими особами у прокуратурі області активісти були не настільки радикальними, намагаючись налагодити з ними діалог і взаєморозуміння, наводячи вбивчі й незаперечні докази того, що немало людей відбувають особливо тяжкі покарання за чужі злочини, бо судової системи у країні як такої не існувало, називали конкретні прізвища суддів, яким на нарах сидіти, а не в мантиях, але далі балачок справи не пішли.

## «Сьогодні вся країна захлинулася в криміналі»

«Коли у Дніпропетровську встановлювали білборди, які стверджували, що Дніпро — не Донбас, якимось не говорили, що Донбас може прийти й сюди. Прийти у вигляді криміналу. Але сьогодні вся країна захлинулася в криміналі. І хоч як не прикро, це наслідки політики останніх двох років. Ідеться про падіння життєвого рівня людей, втрату монополії держави на насильство, досить дивне ставлення до злочинного світу», — каже відомий політичний експерт Андрій Золотарьов.

Для прикладу, пан Золотарьов наводить випадки поблажливого ставлення до ідеологічно «своїх» правопорушників, яке нині практикується владою.

«Коли, приміром, за з'валтування АТОшнику присудили штраф, який

менший за вартість нічних послуг столичної повії. Звичайно, не можна не сказати і про розруху в правоохоронних органах. Замість того, щоб вигнати кого слід, люстрували експертів — криміналістів, оперів. З їхнім відходом відійшла й агентура. Тому нічого дивуватися вуличній злочинності, що має місце по всій Україні. І те, що відбувається в Дніпрі, на жаль, досить закономірне явище», — вважає Андрій Золотарьов.

Хай там як, у Дніпрі через нинішню криміногенну ситуацію, попри її загальноукраїнську закономірність, стурбовані особливо. І все більше згадують про буремні 90-ті, позначені нечуванним розгулом злочинності саме на Донбасі, що неминуче перекочувала й до інших регіонів.

З приходом на посаду Генпрокурора Юрія Луценка вже стало відомо про зміни в прокуратурі Дніпропетровської області, характерною особливістю яких стало те, що позбулися своїх посад декілька одіозних заступників обласного прокурора.

Але чи не стане це черговою зміною прізвищ, а не системи? Бо саме система, судячи з усього, пручатиметься до останнього.

Днями Дніпропетровщину сколихнула чергова кримінальна новина з тієї ж серії «знай наших». Минулої суботи близько 22-ї години у шахтарському місті Тернівка невідомі напали на члена атестаційної комісії вищого поліцейського керівництва Дніпропетровської області Олега Паршина. Саме він разом із колегами займався перевіркою професійних якостей начальників міських та районних відділів.

За словами потерпілого, напали на нього тоді, коли він, припаркувавши автомобіль, ішов пішки, розмовляючи по мобільному телефону. Декілька молодих людей, які йшли назустріч, збили його з ніг і вже лежачому стали завдавати ударів по голові, а потім утекли, злякавшись, що їх побачили перехожі.

Паршин отримав легкі тілесні ушкодження, при цьому запевняє, що нападники передали йому «привіт» від Олега Малиноги — колишнього начальника Павлоградського міськвідділу поліції, який не пройшов переатестацію. ■

## БЕЗМІР

# Горіла машина, палала

Авто головного редактора газети спалили після того, як колектив заявив про бажання змінити форму власності

**Сергій ДОВГАЛЬ**  
Дніпро

Уночі невідомі спалили дотла автомобіль головного редактора обласної газети «Зоря» Ксенії Зайцевої. Інші авто, що «ночували» у цьому дворі, не постраждали, оскільки пожежники прибули миттєво.

«Автомобіль нашої родини підпалили близько третьої ранку! Нахабно і зухвало, з відчуттям безкарності, у самому центрі міста, у дворі житлового будинку №15 по вул. Михайла Грушевського (колишня Лібкнехта)», — повідомила Ксенія Зайцева на своїй сторінці у «Фейсбукі».

При цьому головред виключає самозагоряння, оскільки сусідська відеокамера зафіксувала двох суб'єктів незадовго до пожежі. Цей підпал пані Зайцева пов'язує винятково зі своєю професійною діяльністю.

Як нещодавно повідомляла «Україна молода», після того, як колектив «Зорі» заявив про своє бажання розпочати процес роздержавлення видання, яке наразі є комунальним підприємством обласної ради, Ксенію Зайцеву було тимчасово відсторонено від посади у зв'язку з необхідністю проведення службової перевірки.

А саме приміщення, у якому останні два роки господарювала редакція, терміново передали іншому комунальному підприємству. Обов'язки ж головного редактора наразі призначено виконувати колишнього помічника одіозного сепаратиста Олега Царьова.

Додамо, що «Зоря» є найстарішою газетою області, наступного року редакція має відзначити 100-річний ювілей видання. ■

## НОВИНИ ПЛЮС

### Головному портовіку призначили заставу

Шевченківський райсуд Києва відмовився заарештувати голову Адміністрації морських портів Андрія Амеліна і відпустив його під заставу в розмірі 1,4 мільйона гривень.

СБУ просила суд заарештувати Амеліна і встановити заставу, співрозмірну збиткам, у завданні яких його підозрюють. І хоча суд визнав, що Амелін на своїй керівній посаді може впливати на підлеглих, але зазначив, що запобіжний захід у вигляді застави може припинити ці дії.

Також суд не прийняв як доказ довідку СБУ про можливість підозрюваного змінити місце проживання, сховатися від слідства і суду, всіляко незаконно впливати на учасників кримінального судочинства.

Суддя зазначила, що керівник Адміністрації морпортів не має судимості, одружений, має на утриманні неповнолітніх дітей і має... бездоганну репутацію.

Нагадаємо, місяць тому СБУ повідомила про підозру пану Амеліну в завданні збитків держбюджету в розмірі 3,5 млн. гривень.

### Росіянин хотів вивезти деталі військових літаків

Співробітники СБУ затримали на вузловій залізничній станції Південно-Західної залізниці «Хутір-Михайлівський» громадянина Росії, який незаконно намагався вивезти з України товари військового призначення.

Як повідомляє прес-служба СБУ, згідно з експертними висновками, зловмисник намагався вивезти складові частини бортових систем військових літаків МіГ-29, СУ-27 та вертольотів Мі-8, Мі-24 різних модифікацій. Дозвільних документів Держслужби експортного контролю у затриманого не було.

Відкрито кримінальне провадження за ч. 1 ст. 333 (порушення порядку здійснення міжнародних передач товарів) Кримінального кодексу України. ■

## ПЛАНІВ ГРОМАДЯ

## Чи «грїтиме» таке світло?

Ми плануємо загатити Дністер,  
«умостивши» на ньому сім ГЕС, а у США  
демонтують греблі, аби розвивати туризм

Тарас ЗДОРОВИЛО

«Програма розвитку гідроенергетики України до 2026 року», схвалена Кабміном 13 липня 2016 року, зокрема, передбачає будівництво цілого каскаду малих ГЕС у верхів'ях Дністра для виробництва додаткової електрики. Якої нібито бракує в загальній енергетичній мережі України.

Згідно з оприлюдненим проектом, ПАТ «Укргідроенерго» (з «легкої» руки Міненергетики та вугільної промисловості) планує збудувати на Дністрі шість руслових та одну дериваційну ГЕС. П'ять із семи запланованих міні-гідроелектростанцій на Дністрі перебуватимуть (у разі їх побудови) в межах Національного природного парку «Дністровський каньйон», який у 2008 році віднесено до переліку семи чудес України! «А інші дві «зрізають» і лишають без води меандр у районі Устя, Незвиська та Раковця, заганняючи Дністер на цій ділянці в трубу й залишаючи протягом 17 км сухе русло», — поділився невеселими висновками відомий український екоактивіст і мандрівник Петро Тестов.

Розрахунки забудовників ніяким чином не враховують те, наскільки останніми роками обмілила ріка в Україні загалом, і Дністер зокрема — в людей у криницях масово опустилися рівні води. Й таке втручання в природну екосистему тільки погіршить ситуацію. Заманливо в описі проекту звучить «обґрунтування»: «...створення ГЕС поліпшить соціально-економічні умови проживання населення, зокрема через створення туристично-рекреаційних зон». Але ж ми вже маємо сумний досвід Новодністровської ГЕС, який яскраво показав, що саме ці зони яскраві і будуть знищені.

### Що буде затоплено у випадку будівництва ГЕС на Дністрі

Сумні перспективи у разі будівництва ГЕС на Дністрі змоделивав начальник наукового відділу НПП «Дністровський каньйон» Олександр Вікірчак. Скрупульозно вивчивши передпроектну документацію майбутнього забудовника, пан Вікірчак застерігає: наслідки будуть катастрофічними, і ось чому.

ГЕС Врідок-Синьків: при підпорі води на вісім метрів утворюється водосховище на 40 кв. км — при цьому ймовірно підтоплення городів або й будинків у Синькові та Зозулинцях. Також повністю порушується режим Городоцько-Добровлянського та частково — Касперівського-Городоцького іхтіологічних заказників. У зону затоплення потрапляють нижні частини розташованих на схилах ботанічних заказників: Стінка Городок-Костільники та Деренівська стінка (ботанічні пам'ятки природи, що на Тернопільщині), Синьківська кострищева степова ділянка, Урочище Криве.

ГЕС Литячі: утворюється водосховище на 24 кв. км, що призведе до підтоплення городів або й будинків у Хмелівій (Івано-Франківська область). Причому з Тернопільської сторони Дністер і прибережна смуга входять у межі НПП «Дністровський каньйон» із вилученням у користувачів.

ГЕС Вістря: утворюється водосховище на 26 кв. км. Наслідок — підтоплення городів або й будинків у селах Вістря та Смерклів, а також, найімовірніше, буде затоплено ботанічний заказник Тереміж біля с. Діброва, створений для збереження білоцвіту весняного, та Відслонення девону №2 в околицях с. Вістря (геологічна пам'ятка історії на Тернопільщині). Через зарегулювання Дністра повністю змінюється його гідрологія. Зникають такі червонокнижні види риби, що люблять течію, як марена, вирезуб, чоп, стерлядь. Тобто Парк не виконуватиме свою природоохоронну функцію.

Устянська ГЕС: утворюється водосховище на 30 кв. км, і підтоплення городів або й будинків у Горошовій і Колодрилиці.

ГЕС Монастирок: утворюється водосховище на 44 кв. км. Підтоплення городів або й будинків у селах Возилів, Сокирчин, Набережне, Долина.

ГЕС Заліщики (Печорна): утворюється водосховище на 28 кв. км. Відбудеться підтоплення городів або й будинків у Городниці, Передівані та Іване Золотому. Також у зону затоплення потрапляють нижні частини розташованих на схилах ботанічних заказників.

### Що буде із руслом Дністра?

«Стояча вода в Дністрі почне цвісти та смердіти; активний туризм зникне; рибному господарству та й флорі і фауні в цілому дамби сильно зашкодять. Кожного року Дністер переносить тонни піску й ґрунту з гір на рівнини: яким чином цей процес відбуватиметься і що з нього «вилізе» у майбутньому — важко прогнозувати. Якщо побудують дамби, думаю, що вплив слабких паводків зменшиться, але він і так мінімальний, бо люди, що оселилися на берегах Дністра, вже з давніх-давен знають його характер і живуть подалі від русла. Але сильні паводки (а останніми роками вони почастішали — 2008, 2010 роки) матимуть катастрофічний характер. Жодна штучна система в руслі їх не врегулює, а тільки загострить проблему», — такими сумними перспективами ділиться мандрівник та активний турист Володимир Горonom.

### «МАМА-86» — проти!

«...Сьогодні на порядку денному мусить стояти не питання подальшої розбудови гідроенергетичних потужностей на Дніпрі та створення каскаду ГЕС на Дністрі, а ліквідація бодай частини ГЕС Дніпровського каскаду задля відновлення природного водотоку та мінімізації негативних екологічних наслідків фун-



Дністровська ГЕС. Вигляд з нижнього б'єфу.  
Фото з сайту wikimedia.org.

кціонування діючих гідроелектростанцій на річці Дністер», — такою емоційною була заява Всеукраїнської екологічної громадської організації «МАМА-86» щодо «Програми...».

«МАМА», зокрема, наголошує, що лише брутальним домінуванням економічних інтересів над екологічними можна пояснити намір будівництва нових об'єктів гідроенергетики в умовах теперішньої зарегульованості стоку Дніпра та неухильного зростання загроз маловодності, пов'язаних як зі зміною клімату (зокрема, з посухами), так і неналежним управлінням водними ресурсами, що призводить до надмірного використання води. Наслідки будівництва рівнинних ГЕС — гідроморфологічні зміни річок (зарегулювання стоку, підйом рівнів води, акумулювання її значних обсягів та донних відкладень, затоплення

рішення КМУ про схвалення «Програми розвитку гідроенергетики України до 2026 року» має бути зупинене до проведення відповідного громадського обговорення та набрання чинності Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку». За підсумками обговорення та оцінки до програми мають бути внесені відповідні корективи», — категорично й безапеляційно резюмує ГО «МАМА-86».

### Мінприроди не в захваті від «наполеонівських» планів Міненергетики

Кожне з профільних міністерств висловило свою позицію щодо скандальної «Програми...». Зокрема Мінприроди, очолюване Остапом Семеракom, також розглянуло проект розпорядження КМУ «Про схвалення Програми розвитку гідроенергетики на період до 2026 року»,

«Стояча вода в Дністрі почне цвісти та смердіти; активний туризм зникне; рибному господарству та й флорі і фауні в цілому дамби сильно зашкодять.

значних територій для формування ложа водосховища, які спричиняють деградацію річкових екосистем і втрату їхньої здатності до самоочищення водного ресурсу, якісного та кількісного відновлення біоресурсів, а також підтоплення прилеглих територій та суттєве забруднення поверхневих вод — джерела питної води для 70% українців.

Представниці організації вважають, що ніякі уявні позитивні зрушення в подоланні екологічних негараздів не можуть здійснюватись за рахунок реального поглиблення інших існуючих та створення нових екологічних проблем. Програма має пройти не лише громадське обговорення, а й процедуру стратегічної екологічної оцінки (СЕО), що передбачена ратифікованим Україною Протоколом про СЕО до Конвенції Еспо, і закон про яку в першому читанні було схвалено ВР напередодні прийняття програми.

«Таким чином, виконан-

...Наміри України побудувати каскад гідроелектростанцій на українській частині басейну р. Дністер можуть мати й політичні наслідки».

Наприкінці документа пан Семерак категорично заявив, що «Проект...» може бути погоджений Мінприроди лише за умов:

— «...проведення державної екологічної експертизи проекту програми відповідно до вимог статті 14 Закону України «Про екологічну експертизу»;

— оцінки впливу на довкілля чи об'єкти гідроенергетики, будівництва яких заплановане проектом програми;

— забезпечення дотримання міжнародних зобов'язань України, зокрема в частині проведення міжнародних консультацій стосовно об'єктів, які можуть мати трансграничний вплив, згідно з процедурами, передбаченими конвенцією Еспо та з урахуванням договору між КМУ та урядом Республіки Молдова про співробітництво у галузі охорони і сталого розвитку басейну річки Дністер, підписаного 29.11.2012 у м. Рим».

### Альтернатива...

Згідно із заявленими розрахунками, за рік ці гідроелектростанції можуть виробляти приблизно 830 млн. кВт/год. Для порівняння: в 2014 році одна тільки Бурштинська ГЕС, що на Івано-Франківщині, видала на експорт 4,92 млрд. кВт/год (майже в 6 разів більше).

І оскільки забудовники річок прикриваються високопарними гаслами й дбають про енергетичну незалежність України, то можливо використати інші, очевидно, розумніші способи досягнення благодійної мети: запровадити енергозберігаючі технології, інтенсивно розвивати сонячну та вітрову енергетику й, насамкінець, — ремонтувати та модернізувати вже існуючі ТЕЦ (побудова яких і так безповоротно спотворила українську природу).

А поки варто насолоджуватися мальовничим Дністром, бо хто знає, яким він стане й що від нього залишиться в найближчі роки після міністерських перипетій та війн... ■



## ЗВОЛІКАННЯ

## Обіцяного багато років чекають

Хаос і невизначеність із виходом Британії зі складу ЄС

Олег БОРОВСЬКИЙ

«Вихід Великої Британії з Європейського Союзу може бути відкладено навіть на кінець 2019 року, оскільки уряд діє хаотично та не готовий розпочати дворічний процес виходу на початку наступного року», — повідомила британська газета «Санді Таймс».

Прем'єр Тереза Мей, яка після червневих референдумів прийшла на місце Девіда Кемерона, заявила, що у цьому році не розпочне процедури за 50-ю статтею трактату ЄС. Цією статтею передбачено можливість виходу країни-члена з Європейського Союзу. Однак, за твердженням «Санді Таймс», представники уряду попередили високопоставлених представників лондонського Сіті, що дана стаття не буде запущена в дію також і на початку 2017 року з огляду на «хаотичну ситуацію» в уряді. «Міністри вважають, що це може бути відкладено до осені 2017 року», — повідомило газеті одне з джерел, що спілкувалося на цю тему з двома міністрами. «Вони не мають інфраструктури для людей, котрих повинні працевлаштувати. Кажуть, що навіть не знають, які саме запитання повинні ставити, коли розпочнуть офіційні переговори з Європою», — повідомив цей інформатор.

У відповідь на такі повідомлення речниця уряду сказала, що «прем'єр виразно дала зрозуміти, що пріоритетом для цього уряду є повідомлення [ЄС] про рішення британців та перетворення Брекзиту на успіх». Агенція «Рейтер» коментує це таким чином, що хоч європейські лідери одногосно заявляли, що вихід Великої Британії з Євросоюзу не має затягуватися, та в їхніх столицях панує переконання, що дворічний період для таких переговорів, однак, за-



Карикатура Терези Мей походить із сайту «Німецької хвилі».

короткий.

«Санді Таймс» зауважує, що до цього часу Девід Девіс, призначений Мей на посаду міністра з виходу з Європейського Союзу, набрав менш ніж половину 250-особового штату міністерства, а відповідальний за міжнародну торгівлю Ліам Фокс — менше ніж 100 з тисячі необхідних переговорників. Як Девіс, так і Фокс перед референдумом 23 червня брали активну участь у кампанії за вихід Великобританії з ЄС. Нагадаємо, що на цьому референдумі майже 52 відсотки виборців проголосувало за вихід їхньої країни з Євросоюзу.

Зволікання з Брекзитом пояснюється ще й непевністю стосовно політично-економічних результатів його здійснення. Аналітики стверджують, що лише через дві роки після проведення реального Брекзиту можна буде оцінити, які наслідки для економік ЄС та Великої Британії він матиме. Наслідки першими відчують британці. Може сповільниться економічне зростання, погіршаться перспективи для експортерів. Економічний прогноз для світу «Світова економічна перспектива», підго-

товлений експертами Міжнародного валютного фонду, вказує, що Брекзит може сповільнити світову економіку.

Стосовно самої Британії, то фахівці МВФ передбачають, що вже наступного року економічне зростання сповільниться до 1,3 відсотка замість раніше прогнозованих 2,1 відсотка, а ВВП зросте лише на 1,7 відсотка замість прогнозованих 1,9. За підрахунками аналітиків МВФ, світова економіка сповільниться в меншій мірі — пониження прогнозу з 3,2 до 3,1 відсотка. Притік інвестицій до Великої Британії, які в значній мірі надходять з ЄС, сповільниться, і як результат зросте безробіття та погіршиться ситуація на ринку нерухомості. ЄС та Швейцарія і Туреччина, які мають угоди про вільну торгівлю з Британією, є споживачами приблизно 60 відсотків британського експорту. Після Брекзиту цей відсоток скоротиться.

Британський уряд усе це чудово усвідомлює. Звідси і затягування часу з остаточним кроком на вихід. Відтак, згідно з трактатом ЄС, максимум до кінця 2019 року можна вести переговори

щодо умов Брекзиту. Однак коли саме вихід Об'єднаного Королівства набуде правової сили та як довго триватиме при цьому перехідний період, наразі взагалі не відомо. Водночас голова Європейської комісії Жан-Клод Юнкер вже давно припускає, що у прихильників виходу Об'єднаного Королівства зі складу ЄС немає плану. Під час останніх дебатів у Європейському парламенті щодо Брекзиту він заявив, що «не розуміє», чому потрібні місяці, перш ніж переговори можна починати. Певне, тому, що британці воліють виторгувати кращі умови виходу.

Дехто з політиків ЄС взагалі сумнівається, чи захоче прем'єр-міністр Мей вийти зі складу ЄС. «Британський уряд не прив'язаний у правовому відношенні до референдуму», — сповістив німецький євродепутат Ельмар Брок в одному з інтерв'ю. Австрійський міністр внутрішніх справ Ганс-Ерг Шеллінг ще в липні заявив кореспонденту німецького економічного видання «Гандельсблатт»: «Велика Британія ніколи не вийде. Вони й через п'ять років ще будуть членом». Хай там як, а Шотландія та Північна Ірландія прагнуть лишитися в складі ЄС, і заради цього, в крайньому разі, готові вийти зі складу Об'єднаного Королівства. У Шотландії триває підготовка до другого референдуму щодо незалежності. А в Північній Ірландії намагаються оскаржити Брекзит. Дипломати в Брюсселі припускають, що Тереза Мей могла б затягти Брекзит щонайпізніше до 2020 року, коли відбуватимуться вибори до нижньої палати парламенту Великобританії — Палати громад. Тоді британські виборці могли б ще раз проголосувати, щоб показати, чи дійсно вони серйозно думають про вихід з ЄС. ■

## НОВИНИ ПЛЮС

## Російські бомбардувальники далекого радіусу дії в Ірані

Росія розмістила на іранській авіабазі «Хамедан» бомбардувальники далекого радіусу дії Ту-22М3. Московські ЗМІ повідомляють неофіційно, що їх використовуватимуть для підсилення бомбардувань Сирії. Завдяки наближенню до мішеней вони економитимуть до 60% часу та пального та братимуть на борт більше бомб і амуніції. До цього російські бомбардувальники здійснювали нальоти на Сирію з авіабази в Моздоку, що в Північній Осетії. Наразі невідомо, скільки саме таких бомбардувальників розміщено в Ірані. У понеділок російський флот розпочав маневри у східній частині Середземного моря. В них задіяні кораблі, які здатні запускати маневрені ракети типу «Калібр».

## Зухвале викрадення людей з ресторану

Група озброєних нападників у масках викрала відвідувачів елегантного ресторану «Ла Леше» у мексиканському курортному місті на узбережжі Тихого океану — Пуерто Вальарта. Точна кількість викрадених не відома, але місцеві ЗМІ повідомляють про 16 осіб. У Мексиці сутічки між наркокартелями чи викрадення людей для викупу стали буденним явищем. Але викрадення на центральному бульварі міста у районі розкішних вілл стало сенсацією.

## Землетрус у Перу

Щонайменше чотири особи, включно з 65-річним американцем, загинули та 52 отримали поранення внаслідок землетрусу силою 5,3 бала у південній частині Перу. Зруйновано 120 будинків. Цей землетрус був найсильнішим після трагічного за наслідками землетрусу 2007 року в районі міста Піско в західній частині Перу, який забрав життя майже 600 осіб.

## Катастрофа автобуса в Непалі

Переповнений автобус зірвався з гірської дороги в Непалі. Щонайменше 33 особи загинули та 28 отримали поранення. Автобусом їхали близько 85 осіб, частина з них на даху, бо не вмістилися в салоні. На додаток машина була перевантажена лантухами та іншими речами, які мешканці гір везли з міста. Автобус рухався дорогою, яка ще не була відремонтована після минулорічного землетрусу, що забрав життя дев'яти тисяч осіб. У певний момент двигун не витримав і зупинився, а машина почала сповзати зі слизької після дощу дороги та провалилася в прірву глибиною 150 метрів.

## Пенсійний вік у Німеччині

Федеральний банк Німеччини (Бундесбанк) вважає, що пенсійний вік у країні слід підвищити з 65 до 69 років. Зміни варто ввести до 2060 року. В іншому випадку країні буде важко виконати свої пенсійні зобов'язання. Такий заклик центробанку вказує на те, що найближчими десятиліттями фінансова стабільність пенсійної системи Німеччини може опинитися під загрозою. Уряд виступив проти такої пропозиції. На першому етапі до 2030 року пенсійний вік підвищать поступово до 67 років. Але цього, ймовірно, буде недостатньо. ■

## ЕНЕРГОНОСІЇ

## «Газпром» всихає

Видобуток блакитного палива російським монополістом цього року впаде до чергового мінімуму

Ігор ВІТОВИЧ

«Газпром» готується до чергового антирекорду з продажу газу, інформують російські ЗМІ. Цього року видобуток блакитного пального російським монополістом може впасти до нового мінімуму.

Як пише газета «Коммерсант», «Газпром» у понеділок у своєму черговому звіті повідомив про результати діяльності у першій половині 2016 року, що видобуток газу цього року може бути меншим, ніж попереднього, і становитиме понад 417 млрд. кубометрів. Негативний вплив на динаміку видобутку мають зменшення частки «Газпрому» в самій Росії та, як зазначається у звіті, «фактично повне зупинення поставок до України».

Щоправда, на 14% зросли обсяги продажу газу до країн Західної Європи, але це не впливає на вказані негативні чинники. «Якщо зима цього року не виявиться хо-

лодною, то «Газпром» продовжить традицію останніх років зі зменшення видобування», — пише «Коммерсант». «Газпром» є найбільшим постачальником газу до Європи і саме з цим пов'язує надії на виживання. Найбільшими споживачами російського газу є Німеччина, Італія, Франція та країни Центральної Європи.

Саме в експорті газу до цих країн «Газпром» має позитивне сальдо — зростання поставок на 14,2%, що відповідатиме річним поставкам обсягом 69,8 млрд. кубометрів. З цих обсягів 22,4 млрд. кубометрів отримає Німеччина (зростання замовлень на 7,2%), 12,6 млрд. кубометрів — Італія (зростання на 4,8%) та 5,6 млрд. кубометрів — Франція (зростання на 34%), повідомляє ТАСС. Поставки до країн Центральної Європи оцінюються в 15,1 млрд. кубометрів (зростання на 15% у порівнянні з минулим роком).

Натомість фактичне падіння



Танкер «Атлантас».

поставок російського газу до Туреччини — до 12 млрд. кубометрів (зменшення на 8%). Поставки газу до країн СНД впали до 15,5 млрд. кубометрів (зменшення на 19%). Поставки до України зменшилися найбільше — в три з половиною рази, до 1,2 млрд. кубометрів.

Але тут найцікавіше. Україна взагалі не імпортувала газ із Росії з кінця листопада минулого року. Згадані 1,2 млрд. кубів газу «Газпром» поставив у січні-червні на окупованій території Донбасу через газорозподільчі станції, які не контролює українська влада. Але в документі «Газпрому» країною-експортером вказана Україна. Сепаратисти погіршилися, а Києву платити?

Додатковим ударом по російському паливному ринку стала заява французького нафтогазового гіган-

та «Тоталь» про відмову від проекту видобутку нафти в Росії. Тобто російську нафтогазову галузь залишає один із найбільших закордонних інвесторів. «Тоталь» скорочує 70% з приблизно 600 співробітників свого російського підрозділу.

Святом для поляків і прикрою новиною для росіян стало те, що в понеділок до порту Гданська прибули два перші танкери з іранською нафтою. 333-метровий гігант Atlantas та дещо менший Calida привезли разом два мільйони барелів (близько 300 тис. тонн) нафти. Щоб довести «чорне золото» з Ірану до Гданська, Atlantas подолав 12 тис. морських миль (понад 22 тис. кілометрів). Але зусилля варті результату. Польща відтепер фактично незалежилася від російських нафти і газу. ■

## ■ БРАТИ НАШІ МЕНШІ

## Налийте голубам води!

Замальовка з життя мегаполісу

Ніна ДЯЧЕНКО  
Київ

Страшенна спека: зав'язли куці бузку, лілійники під будинками геть полягли на землю, а біля контейнерів зі сміттям дрібнотять голуби, вишукуючи якусь їжу, а деякі надулися і дзьобиками повтикалися в асфальт. Вони зневоднені! До Дніпра не летять, позивали до своїх дворів, тут знаходять крихти від сміття, а то хтось із людей підкине круп чи хліба. А води?

Де скрапує з кондиціонера вода у заглибинку, там голуби п'ють воду. А ще бачила в одному дворі на Печерську багато коритець, вирізаних із п'ятилітрових пластмасових бутлів, — туди люди налили води, і голуби та горобці поспухувалися біля тих водопоїв. І я подивувалася місцевим птахолобам-винахідникам.

А ще на Печерську, ідучи з роботи, побачила картину з надугими голубами і сказала про це жінкам, що сиділи в тіні дерев: «А ви могли б принести птахам хоч трохи води?». «Кто бы нам что принес!» — була відповідь. Вжалили. А чого б хотіли вони, щоб їм доставили для життя? Своїм особистим життям вони потривожені більше, ніж хотіли цього: і хвороби, і мізерні пенсії, і космічні платежі за комунальні послуги, і їх уже не тривожать зневоднені голуби.

Я згадала свою бабусю в такому віці: вона переймалася усім живим — і пташками, і квітами, і рослинами. У хліві кури, тож на подвір'ї завжди стояли коритця з водою для свійських і диких пташок; у квітнику повно чорнобривців, кануферу, лілій, шовковистої трави, ромашок. Тупотіла біля кожної квіточки щодня, а ще літньої пори насувувала стільки яблук і груш! Що казати, сільські бабусі в поважному віці, як би ти їх не зупиняв, завжди біля чогось клопочуться. І подумалося мені, а чому цим поважним пані не схотілося поклопотатися про голубів? Їх у Києві, можливо, тисячі і тисячі, ходять і воркочуть, такі поважні, різнобарвні, а то злякаються й одночасно здіймаються у височині, а то пролетять просто над головою — нічого і нікого не бояться. Так просто взяти й попікнутись про меншу, незахищену істоту.

Якось бачу, жінка тримає в руках булочку: один раз сама відкусить, а другий шматочок дасть голубу, що крутиться біля її ніг. Я їй кажу: «Вечеряєте разом із голубом?» — «Вони ж нікуди з двору не летять, то хай і підвечеряють зі мною», — відповідає. І така теплота йшла від її слів...

Для людини, яка живе в міському громаді споруд, присутність іншої живої істоти — така ж необхідність, як і повітря. Можливо, не для всіх людей, а для мене це так і не інакше. Я не надивуюсь їхньою поведінкою, коли вони дрібнотять швидко-швидко і при цьому їхня голівка весь час у русі. Вони постійно вишукують їжу — якась неясна, однак тих крихт, які перепадають на кожного київського голуба, не так уже й багато. Вони, поки є, — як листя, як дерева, і багатьом людям зовсім байдуже до цих пташок. Тож і не наллють води в такі спекотні дні — подумаєш, якісь там голуби, їх іще так багато, всі не зневоднять.

Людей і машин більше...

## Станіслав ОЛІЙНИК

Михнівці, Лубенський район, Полтавська область

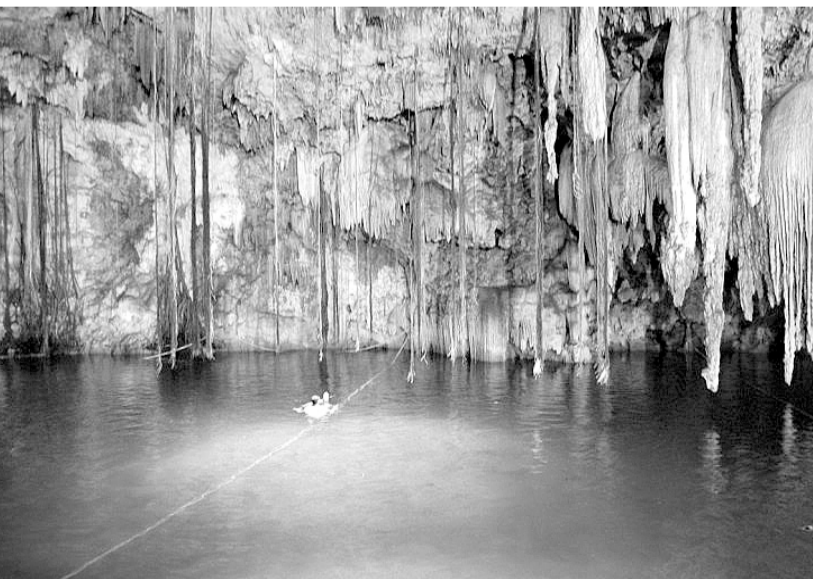
Чи чули: кажуть, Міклошів-Бальперовичів (такої ж думки й політолог В. Фесенко) вже попустило. Наче ось-ось уздріємо очікувані ознаки добробуту й процвітання. «Де там!» — скигнуть дисонанс економічної кризи й загрози соціального вибуху. А триклятий «тарифний геноцид»? (О. Ляшко). Ну що, власне, сталося? Перетасували колоду карт та й тільки.

Утім не може не радувати розмах декомунізації, повернення історичної пам'яті. Таки поставили монумент гетьману Івану Мазепі в Полтаві. Не обійшлося й без перегинів. Воістину, зміна світогляду на руїнах відживаючого — річ доволі суперечлива.

Звично нарікаємо на недолугість урядовців. Маючі отакі багатющі природні ресурси (а то — суспільне багатство!), тямущих і працьовитих людей, старцюємо. Проливають кров патріоти, дмуть мильні бульбашки антикорупціонери, геть знемоглися оракули-мольфари. Та ненажери-товстосуми з гарантом Конституції на чолі шаленіють, останні соки з нас висмоктують.

Після триумфу Джамали, жертовності Надії Савченко наче відчуваєш друге дихання, присмак політичної цнотливості. Бо колоніальне минуле залишило нам незгладимий слід: думати одне, говорити інше, а робити з примусу. Або хабарництво, що набуло потворних рис, — хіба не звітти? Як і шахрайство, бюрократизм, алкоголізм. То все треба викорчовувати рішуче і завзято. Законними засобами. Як застереження: на заваді наша задана схильність до революційного фразерства, де буква закону заміняється галасливостю на кшталт «Багаті поділяться з бідними!».

Загалом правовий нігілізм серйозно гальмує утвердження нашої державності. У народі це звучить просто: «Закон, як дишло, куди повернув — туди й вийшло». Тоді як благополучні країни досягли високого життєвого рівня й розвитку демократії тільки завдяки прихильності до закону. Нашому ж Президенту, видно по всьому, нелегко відчужитися від норову генсека. Тим часом «товарищі бандіти», було, припинили, нині перетягують канат суспільної значимості. Перейшли бо в ранг шанованого прошарку. Та чи успадкували вони притаманні еліті моральні засади, як честь, совість, шляхетність і патріотизм? Ось питання. У протилежному разі — просто розбишаки. Інтелігенція ж поповнила лави плебеїв. Такі невтішні наслідки діяльності більшості державних мужів та нашої громадянської невибагливості.



На Тернопільщині, в Борщівському районі, розташоване найвеличчезніше і найзагадковіше природне диво України — гіпсові печери. Чому найзагадковіше? Та тому, що свої тасмиці печери не розкрили для людей іще й досі: їх дослідження тривають.

Свого часу вони слугували надійним сховком для людей, нині це знахідка для спелеологів, археологів, палеонтологів, а особливо для туристів. Причому для цього не потрібно їхати бозна-куди — вони тут, недалеко від нас, лишень було б бажання.

Лабіринти печер сягають у довжину від кількох до 600 км (найбільша у Європі — печера Оптимістична). Незабутні враження справляють візерунки на стінах печер, кам'яні форми, скупчення кристалів, трубчасті кальцитові сталактити, сталагміти та сталагнати. На найбільшу увагу заслуговують печери Млинка, Вертеба, Озерна, Оптимістична та Кришталева. На території області вже відкрито більш як 100 печер, і щороку кадастр поповнюється двома-трьма новими.

## ■ КОПАЙТЕ ТУТ!

## Закон чи політика?

«На Конституцію України рівняйся!»

Пріоритетність політики, а не права, ймовірно, позначається й на економіці. Схоже-таки, відчуваючи докір сумління, бізнесмен Президент подумався реформувати правоохоронну систему. Поки що, замість новітніх технологій, нарощування виробничих потужностей, нерідко домінують експлуатація, шахрайство, кричущі ігнорування інтересів споживачів. Така думка: може, й справді, на зміну політичному ідеалізму Чорновола—Ющенка приходить період прагматизму. Якби ж тільки без авантюричних замашок.

Ще в біблійні часи Ісус Христос виганяв міннялів із храму. І що з того? Поклоніння золотому тільцю нездоланне. То й боротися з ним марно. Залишається вміло спрямувати. На благо людини і суспільства. Та й державницькому поступу, окрім міцного ідеологічного підґрунтя, вкрай необхідне й фінансове. Простіше кажучи, олігархів, які приватизували владу, треба загнудати і за всяку ціну примусити працювати й для держави. Утім з ідеологізацією слід бути вкрай обережними, аби уникнути помилок минулого, коли національно-визвольний рух захлинувся у класовому протистоянні. Про що мова? Та у нас навіть середня ланка злочинних угруповань — хабарники, корупціонери, злодії — у неабиякому фаворі. Мовляв, чого там, уміє чоловік жити. Сором'язливо замовчуємо про паразитування. Лишень про чесність, добropорядність у бізнесі якось не прийнято говорити. Про меценатство Терещенків, Ханенків, Симиренків, Харитоненків і поготів. Але ж саме зі щедрих, великодушності починається шляхетність.

Сьогодні диктує зовсім відмінні методи вирішення як суспільних, так і міжнародних проблем. Війни, революції повинні б назавжди відійти в минуле. Бо суперечать гармонійному сенсові буття. Міжнародне право, загалом демократія не сприймають нічийого «вельчія», імперських амбіцій, що загрожують світовій безпеці. Тільки партнерство, мирне змагання, відносини на рівних. Нагадаймо: принципи мирного співіснування держав із різними соціально-економічними системами проголошено ще на Бандунгській конференції\* (1955 р., Індонезія) країн Азії та Африки.

Премудрість мирного суперництва давно вже поцінували шведи. Дещо пізніше — японці та більшість цивілізованих країн. І тільки наш північний сусід та хіба що ІДІЛ перебувають у полоні середньовічного гангстеризму. Хоча й тоді з-за рогу не стріляли, а, як належить лицарям, — у відкритому поєдинку. На зміну ордену мечоносців усе ж прихилили братерство, товариство, спілки. Пожвавлювали економіку, торували шляхи духовності та засівали зерна національного відродження та народовладдя. Чого ніяк не скажеш про партії. Та й думки різняться. Від словоблуддя про «керівну та спрямовуючу» до «прислужницької капіталу», підвладної політичній кон'юктурі, а не волі народу. Більше того: дехто навіть стверджує, що партії сіють суспільний розбрат, протистояння. Може, й справді, схильність до геґемонізму чи схиленість на колективізм проворюють конфлікти. Принаймні ігноруються права більшості. Та хіба суспільні чи й міжнародні катаклізми не на совісті сильних світу цього?

Через власний політичний дальтонізм ми знову віч-на-віч зіткнулися з бузвірством «руського міра». Тепер доводиться виробляти ефективну стратегію захисту. Аби тільки відстояти власну державу, право називатися українцями, а не московськими холопами. Пам'ятаймо ж повсякденно про свій священний патріотичний обов'язок, як того вимагає бойова обстановка. І волею почути нарешті команду: «На Конституцію України рівняйся! Перед агрибутами Держави струнок! За війну України — в наступ кроком руш!» ■

\* У результаті конференції було створено єдиний фронт народів Азії та Африки. Узгодженою платформною конференції став антиімперіалізм та антиколоніалізм. Підсумковий документ доповнив п'ять принципів мирного співіснування («панча шила») додатково це такі: повага прав людини, Статуту ООН; територіальної цілісності; визнання рівності всіх рас і націй; відмова від інтервенції, визнання прав кожної країни на колективну та індивідуальну оборону; відмова від агресії проти територіальної цілісності і політичної незалежності тощо. (Ред.)

## ■ ПОЛІТПАРНАС

## Чорне і біле

Ірина ОТКІВ

Нова Чорторя, Любарський район, Житомирська область

Дорога редакціє! Напишу коротко, щоб не займати багато часу. Дуже прошу, прочитайте мого листа! Уже кілька років хворію, мало виходжу, спілкуюся з людьми. Але за цей час знайшла себе у літературній творчості: пишу вірші, прозові твори. Дуже потребую реалізації у цій сфері. Тому якщо вам сподобаються мої вірші, то опублікуйте їх. Дякую.

Чорне і біле сидять за столом. Вони грають партію в шахи. Кожне з них впевнене у своїх здібностях, у своєму вмінні, у своїй правоті.

Біле знає, що чорне не піддається навіть тоді, коли день залле своїм світлом кімнату і змусить усе темне похотітися, а потім і зовсім вижене його з усіх закутків.

Чорне знає, що біле не злякається ні сутінків, ні повної темряви, коли вона тихо-повільно забере в свої обійми кімнату.

Біле знає, що чорне не втече від шуму дня, і навіть якщо злегка здригнеться від нього, то одразу ж продовжить гру.

Чорне знає, що біле не кинеється навтьоки від нічних тіней, від тихого перешіптування, моторошного ріпіння дверей.

Цю партію вони грають уже не одне тисячоліття. Кожне впевнене у своїй правоті, у своєму вмінні, своїх здібностях. ■

■ ДО ВИТОКІВ

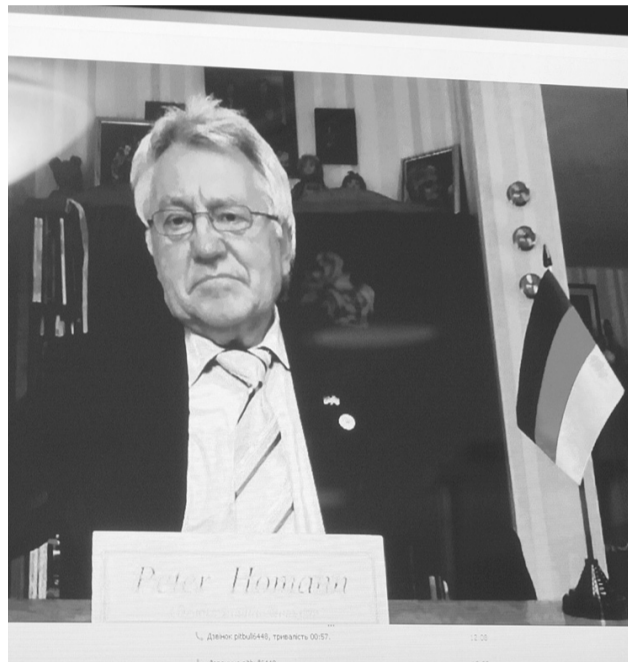
# Війни й любов Магди

Журналіст Сергій Сай-Боднар готує розширену версію родинної документальної історії, початок якої аж у 1563 році

Інф. «УМ»

Українська німкеня Магда Хоманн народилася ще до Першої світової війни. По її завершенні закохалася у військовополоненого українця Олексія Кучинського і всупереч батьківським настановам поїхала з ним на українське Поділля. А тут — колективізація, Голодомор, сталінські репресії... Рано залишилася без чоловіка, синів-близнюків відправила в радянську армію, а виявилось — воювати з німцями. У 1944-му її відправили в табори ГУЛАГу. Коли і де точно її не стало — невідомо.

Цю історію описали в документальній повісті «Любов і муки Магди Хоманн» її правнук Сергій Сай-Боднар і Петер Хоманн — двоюрідний онук. Наша розмова — із журналістом Сергієм Сай-Боднаром, який уже знає, що історія його українсько-німецького роду сягає щонайменше далекого 1563 року.



Співатор Петер Хоманн.



Петер Хоманн надіслав Сергію Сай-Боднару сімейний прапор із Німеччини.

**«Україна і тоді, і тепер робить спроби вирватися з геополітичних «обіймів» північного сусіда»**

■ Сергію, минуло майже два роки, як було презентовано біографічну книжку про складну долю німкені Магди — вашої прабабці — уроки Першої і Другої світових воєн, Голодомору в Україні. Якби тепер здавали до друку — зміст би хоч трохи змінився?

— Безумовно, змінився б. Після того як 2014 року побачила світ публіцистично-документальна повість «Любов і муки Магди Хоманн» й отримала широкий розголос, позитивні відгуки, мій архів стрімко почав поповнюватися новим дорогоцінним фактажем. Після презентації книжки у Барському педагогічному коледжі та в рідному селі Карішків виявилось чимало охочих розповісти свої спогади про життя Магди. Покоління дітей Другої світової війни її ще пам'ятає...

Сьогодні можна з певністю сказати: далі буде, і буде цікаво! Думаю, за два-три роки я зможу представити читачеві нову, розширену версію літературної розповіді про історію одного кохання, пошматованого двома світовими війнами.

Про одне шкоду. Через ідеологічно-політичні фактори, які визначали наше життя впродовж

практично всього ХХ століття, я трохи запізно долучився до історичного дослідження своєї родини. Багатьох із тих, хто міг би розказати чимало правдивого і цінного, вже давно немає на цьому світі.

■ Останні два роки не порівнюєте воєнні події світових воєн і нинішні — на сході України? Мені особисто теперішні допомогли усвідомити, що в усі часи для одних були трагічні події, а хтось міг про них лише краєм вуха чути й робити вигляд, що нічого жахливого не відбувається.

— Збираючи матеріали для своєї першої книжки, а потім і для другої, однозначно дійшов висновку, що сьогоднішні воєнні події чимось дуже нагадують ситуацію сторічної давнини. Україна і тоді, і тепер робить спроби вирватися з геополітичних «обіймів» нашого північного сусіда. Але Російська імперія правдами і неправдами придумує наш національно-патріотичний рух, активно використовуючи вічну «п'яту колону».

...До речі, якщо сьогоднішню ситуацію з її режисерами розглядати як предтечу третьої світової війни, то «на манеже» — все те жє»...

**«Ми голодні родинного спілкування»**

■ Чи багато книжок розкупили? Чи є така статистика?

— Сьогоднішні на-



Мама Магди з маленьким братиком Петером.

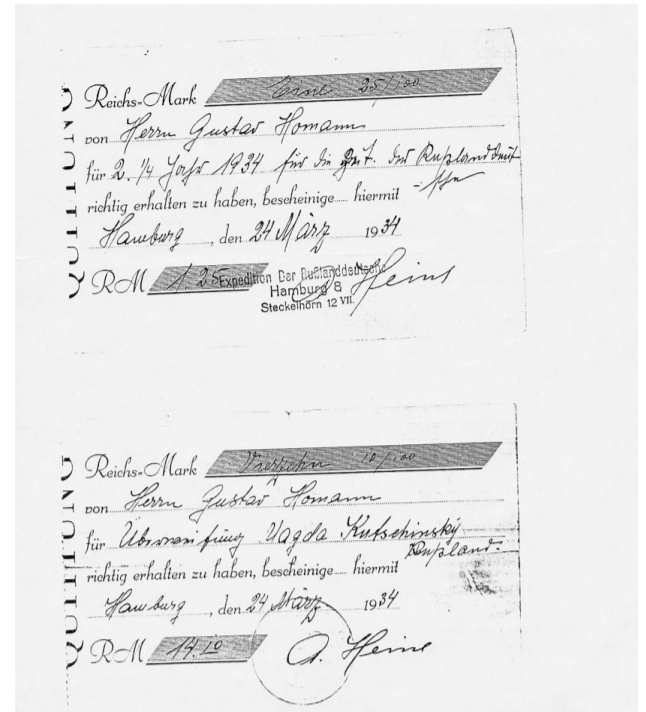
клади, на жаль, не ті, що були в докомп'ютерні та доінтернетні часи. Тисячі примірників, видана власним коштом, вважається успішною справою. Третину книжок я передав Петеру Хоманну до Німеччини. І там, і тут усе розійшлося як гарячі пиріжки. Тема повісті — не вигадана і дуже зворушлива.

■ Книгу неначе збиралася доводити за програмою «Українська книжка»?

— Повість «Любов і

муки Магди Хоманн» зробила нас із Петером лауреатами двох літературно-мистецьких премій — імені Михайла Стельмаха та імені Івана Франка. А от бути ошасливленими втретє (мається на увазі перевидання книжки за державний коштом) нам не випало.

Проте другу мою книжку «Карішків. Я — твій колосок» невдовзі дійсно буде перевидано Вінницькою облдержадміністрацією. І там також є чималий розділ про ка-



Оригінальні листи Магди. Фото з власного архіву.

ришківську німкеню.

А перший наклад у тисячу примірників було видано завдяки вдало проведеній читачській толоці, за долучення до якої особливо вдячний А. С. Матвієнку, С. М. Вовченку, М. С. Табаку та Вінницькій аграрній компанії.

■ Як часто спілкуєтесь після спільної роботи над книгою з Петером Хоманном?

— Із 1944 року, коли прабабусю Магду запроторили в табори сталінського ГУЛАГу, й до 1993 року, коли моя мама Світлана отримала першого листа від двоюрідного внука Магди Петера Хоманна, який 25 літ шукав нашу родину, пройшло дуже багато часу. Майже 50 років наші родини не листувалися й нічого не знали одна про одну. Ми голодні до родинного спілкування. Тому тепер із Петером компенсуємо втрачене. Благо, цьому сприяють інтернет-технології — електронна пошта, скайп, «Фейсбук»...

**«Будь-що розшукати сім'ю стражденної сестри в Україні»**

■ Історія Магди Хоманн була однією з тих, яку канал «1+1» відібрав для екранізації. Чи скоро глядач зможе побачити фільм?

— Минулого року напередодні Дня журналіста я отримав неймовірний подарунок — «Плюси» повідомили, що ідея мого сценарію «Любов і муки Магди Хоманн», із 700 пропозицій, ввійшла до тридцятки тих, що «боротимуться» далі за право екранізації. Ну а коли представлена робота, зайнявши сьому позицію, опинилася у фіналі конкурсу, я був на сьому небі. Повірив, було, що історія Магди буде екранізована. Вона ж, по суті своїй, на сто відсотків «кіношна».

На жаль, живемо в такий час і в такій країні, коли перемагає не історичне чи змістовно-початкове, а полегшене і, головне, — малобюджетне.

■ Сергію, особисто ви

коли почали розуміти, що радянська пропаганда дуже однобоко трактує передвоєнні події (до 1941 року) й історію Другої світової війни?

— Очі відкрилися тоді, коли почитав правду про селянські бунти в Україні початку ХІХ століття; про розкуркулення і колективізацію; про голодомори... Ну а загарбання Криму і розпалювання Росією війни на Донбасі остаточно розвіяли ілюзії про дружбу, братерство й повагу Москви до інших слов'янських народів, усвідомлення та визнання їхньої ролі у вікових історичних процесах.

■ Скільки часу збирали ви з Петером матеріал для документальної повісті? Чи багато там архівних матеріалів? Де зараз листи, які використані в книзі?

— Наша німецька бабуся, через відмову від неї родини, листувалася тільки з братом Густавом, який жив у Гамбурзі. Він 1968 року, відчувши недугу, передав згорток оригінальних Магдиних листів онуку свого найстаршого брата Петеру Хоманну-молодшому і наказав будь-що розшукати сім'ю стражденної сестри в Україні. Ось із цього моменту й велася, власне, підготовка до написання книжки.

Оригінали листів Магди Хоманн зараз, звичайно, в Петера. А я з 1993 року, відколи перший раз побував у рідному бабусиному селі Штукте (Нижня Саксонія), свято бережу повний комплект їх копій.

■ Уже ваша внучка знає ім'я Магди Хоманн? Чи є в родині рукописна Книга роду?

— Поліні в неповні п'ять років ще важко осягнути всю драматургію нашої родини, але вона була на презентаціях обох моїх книжок, що зафіксовано на фото та відеосюсіях, і це вже теж стало частинкою українсько-німецької сімейної історії, що бере свій початок у далекому 1563 році... ■

Софія РЯБЧУК  
(сайт «Українська правда»)

## ПРЯМА МОВА

Франсуаза Барб-Галль:  
Мистецтво дає дітям простір  
для вільних взаємин зі світом

Батьки часто дивуються, коли виявляють, що діти розуміють щось значно краще і значно більше, ніж ми могли б очікувати



«Іноді одна фраза, один образ мають більше впливу, ніж усе навчання».

Фото: Autrementdit.net.

Секрет популярності французької мистецтвознавиці Франсуази Барб-Галль — у вмінні руйнувати страхи та бар'єри між глядачем і мистецьким твором. Франсуаза показує, як не боятися ставити запитання, хай навіть «найдульніші», як навчитися «зачепитися» за своє перше враження від мистецтва і працювати з ним далі, тобто як розвивати здатність мислити. Книги Франсуази Барб-Галль перекладено двадцятьма мовами світу для мільйонів читачів. Вона регулярно подорожує з лекціями та презентаціями різними регіонами Франції та інших країн. Авторка закінчила Сорбонну і Школу Лувру як мистецтвознавиця, і хоча вона не отримала спеціальної педагогічної освіти, Франсуаза володіє унікальним умінням пояснювати складні мистецькі концепції простими словами. Настільки простими, що зацікавлює мистецтвом і старших, і наймолодших читачів.

У доробку авторки — чотири книги для батьків і вчителів про те, як розмовляти про мистецтво з дітьми. Дві з них уже перекладено українською мовою — зовсім недавно у «Видавництві Старого Лева» було видано переклад її другої «дитячої» книги «Як розмовляти з дітьми про мистецтво ХХ століття». Що таке мистецтво і навіщо дітям знайомитися з ним із раннього віку? Чи здатні вони його розуміти і наскільки? Чи є правомірною вільна інтерпретація художнього твору? Як батькам розмовляти про ХХ століття з дітьми і як ці розмови впливають на самих дорослих? Про це та інше авторка розповіла спеціально для УП.Культура.

■ **Навіщо дітям більше знати про мистецтво? Як це змінить їхнє життя?**

— Мистецтво — галузь досить далека від того, на що зорієнтована школа: діти мусять навчитися читати, писати, рахувати, засвоювати математичні теореми та хімічні формули.

Мистецтво у шкільну програму не дуже «вписується»: воно оприявнює емоційну правдивість, глибину думки, могутність мрій та ідеалів. Художній твір пропонує дітям простір для вільних взаємин зі світом.

При цьому цілком можна сказати, що мистецтво нічого не дає, а водночас — що дає можливість жити по-іншому. Митці все своє життя покладають, творячи те, що виходить за межі властивого нам безпосереднього та буденного сприйняття. Це їхній спосіб коментувати дійсність. І вони запрошують глядача — і що він молодший, то краще, — зробити те саме.

Діти, які ближче знайомляться з мистецтвом, мають також додатковий шанс розвинути аналітичний погляд на речі. Їх чекатимуть суцільні виграші — від естетичного задоволення до розвитку автономії розуму, пізнання різних видів свободи.

■ **А як загальний рівень обізнаності й розуміння мистецтва в певному середовищі чи країні впливає на формування дитини?**

— Загальний рівень обізнаності значно спрости би пошуки, помноживши можливість доступу до мистецтва: музеї та їхня робота з публікою, виставки, публікації, книги, увага до мистецтва в школі — звісно, це

все дуже важливо. Але навіть якщо контекст не такий сприятливий, сьогодні перед нами відкрито безліч можливостей завдяки інтернету: репродукції творів, сайти великих музеїв світу, лекції онлайн.

І нічого страшного, якщо у ваших руках — не розкішний альбом. Можна розгледіти красу картини на поганенькій листівці чи в запорошеному музеї. Не варто нехтувати нічим.

Мабуть, найважливіше — це показати дітям, що все це існує, є відкритим і доступним для них. Ми садимо зернятка. І вони цього не забудуть. Іноді одна фраза, один образ мають більше впливу, ніж усе навчання.

■ **З одного боку, ми розуміємо, що дітей не варто навантажувати датами, іменами, стилями та іншими категоріями з історії чи теорії мистецтва, а лише «садити зернятка». Та з іншого — прагнемо виробляти в них культуру компетентності. Як поєднати ці два підходи?**

— Довіримо цю справу часові. А також дітям, покладаємося на них. У них є свій погляд, свої слова. Єдине, що ми можемо зробити, — це відчинити їм двері, показати, що існує максимум речей, передати їм власні знання, вказати їм напрямки, а тоді відійти вбік.

І далі продовжувати, якщо це можливо, аж до дорослого віку, пробуджувати їхню пам'ять, вибудовувати зв'язки. Якщо ця «культурна компетентність» буде їм потрібна, вони знайдуть, як можна її розвивати.

■ **Як ви наважилися говорити з дітьми про модерне й сучасне мистецтво?**

— Я саме обрала тему сучасного мистецтва у книжці «Як розмовляти з дітьми про мистецтво ХХ століття», бо самі дорос-

лі не хочуть її порушувати — прагнула їм у цьому допомогти.

Дорослим здається, що це складна тема, та це не так. Сподіваюся, що ця книга стане підтвердженням. Бо йдеться про мистецтво нашого часу — коли ми живемо, коли зростають наші діти. Навіщо їх відмежовувати від того, що стосується їх також?

Ми ж не одягаємо дітей за модою ХІХ століття. Крім того, діти сприймають світ без упереджень (хіба що з мінімальними) — і часом допомагають дорослим краще щось побачити... Тож усі залишаються у виграші.

■ **Чула недавно коментар перед твором сучасного мистецтва: «Моя дитина здатна намалювати краще...»**

— Діти здатні з дуже раннього віку обирати те, що їм хочеться оглядати. А ще варто пам'ятати, що деякі твори митців, які схожі на дитячі малюнки, часто мають складніше значення: там може йтися про навмисну відмову від традиційних способів вираження, прагнення простоти, пошуку шляху, вагань, відкриттів. Безлічі речей, які відсилають до ідеї дитинства, а реальна жива дитина не знає про них.

До того ж «гарно» чи «краще» малювати не означає малювати «справжнє»... Потрібна певна зрілість, щоб це збагнути і визнати.

Дорослих, які змінюють свою думку про сучасне мистецтво, я зустрічаю практично щодня. Для переважної більшості з них — це справжня зміна погляду: бо більше не йдеться про те, щоб просто щось побачити, а про те, щоб віднайти інший спосіб бачення. Їхні очі раптом «розплющуються», і ця зміна — кардинальна. Значно більша, ніж це буває з давнім

мистецтвом, яке одразу викликає захоплення, повагу.

Я бачила, як зненацька в людей починали текти сльози в музеї перед твором Пабло Пікассо чи Хуана Міро, як вони кам'яніли перед роботою Марка Ротко. Це мистецтво, яке звертається до внутрішнього світу кожного. І ніколи не пізно це пережити.

Пригадую собі одну 90-річну пані, яка після півторагодинної лекції про мінімалізм (який легко збагнути — неонові лампи, дерев'яні чи кам'яні блоки) захоплено сказала: «Це неймовірно! Розплющуються очі!» Це було прекрасно.

■ **Недавно українська художниця Алевтина Кахідзе висловила думку, що кожен художній твір має свій чіткий меседж, чіткий набір асоціацій, закладених автором. І, власне, це хибне переконання, що кожен твір можна сприймати «по-своєму», дає глядачеві можливість не шукати закладеного значення і ставитися загалом до мистецтва як чогось не надто серйозного.**

— Думаю, вона абсолютно права. Думка, що кожен може бачити у творі те, що хоче, — загальнопоширена, особливо це стосується сучасного мистецтва, і це дратує. Вірячи у своєрідну «свободу» прочитання твору, ми насправді нехтуємо, навіть заперечуємо справжнє значення твору, інтегроване в певну історію, і замінюємо його чимось, що є всього-на-всього приватним враженням.

Ясна річ, ніхто не заважає це робити. Якщо глядач не історик мистецтва, не працівник музею — нічого страшного. Важливо лише не плутати плоди власної уяви з реальністю твору.

■ **Хіба не легше говорити з дітьми про давнє мистецтво?**

— Навпаки. Давнє мистец-

тво часто є значно складнішим, оскільки воно вимагає знань історії, релігії, літератури тощо. Це не означає, що ці поняття відсутні в сучасному мистецтві, але їх трактовано прямолинійно, узагальнено. І, щиро кажучи, все залежить від дітей. Від аудиторії, яка перед вами.

Найважча не тема, найважче знайти вдалі слова, щоб говорити про мистецтво. І вважаю, що не треба розділяти давнє й сучасне мистецтво — варто дітям показувати і розповідати про мистецтво як таке. Не протиставляючи ці два світи — давній і сучасний.

■ **Сучасне мистецтво часто порушує складні соціальні теми, нерідко важкі, страшні. Чи є табуовані теми, про які не варто розмовляти з дітьми?**

— Це мають вирішувати батьки чи викладачі так само, як у інших царинах: що їхнім дітям можна чи не можна в житті бачити, чути у приватних розмовах тощо. Мистецтво не трактує нічого іншого, крім самого життя. Та водночас у мистецькому творі є критична відстань, «погляд». Принаймні для підлітків це важливий вимір.

Мистецтво найчастіше є коментарем до життя: воно виявляє певну позицію, аналіз. Треба допомогти дітям це побачити. Зазирнути далі, поза перше враження. «Потворний» твір є насправді роздумами про поняття потворності, жорстокості.

Та я не вважаю, що варто показувати дітям у мистецтві все лише тому, що це мистецтво. Треба вміти казати «ні».

■ **То хто все-таки є адресатом книги «Як розмовляти з дітьми про мистецтво ХХ століття» — дитина чи дорослий?**

— Йдеться про книгу, написану для дорослих: вона показує, як «розмовляти», тобто як знайти підхід до мистецтва, не переходячи автоматично на спеціалізовану мову, не використовуючи абстрактні складні конструкції.

Крім того, як я вже казала, йдеться про те, щоб підібрати вдалі слова. Якщо мої слова згодяться — тим краще, та якщо ні — треба підібрати власні.

Урешті-решт, кожна мама чи тато, кожен учитель має власну мову. Та головне, щоб це не був словник історика мистецтва. А це батьки часто дивуються, коли виявляють, що діти розуміють щось значно краще і значно більше, ніж ми могли б очікувати.

■ **Чи впливає знайомство з мистецтвом на розвиток креативного мислення в дитини? Чи це важливо?**

— Я не вірю в поняття пасивного споглядання мистецтва. Це, швидше, знайомство, яке не можна окреслити словами, це речі, які ще не мають визначення або з якими ми не знаємо, що робити. І які потім зринуть пізніше. Тому відповідь: так, можливість оглядати оригінали чи репродукції творів дуже важлива. При цьому не варто плутати креативні здатності дитини чи дорослого і могутність творчого акту митця.

Сьогодні ми дуже цінуємо творчий потенціал у школі, у світі бізнесу тощо. І це, ясна річ, дуже правильно. Однак бути творцем, живописцем, скульптуром — це щось інше. Це життєвий вибір. Чи, радше, відсутність вибору насправді.

Уміння малювати чи ліпити не робить із вас митця. Головне, що відрізняє митця, — це саме мистецтво, беззаперечна життєва необхідність. ■



Тетяна ЗІНЧЕНКО

У серпні святкують три Спаси. Перший Спас ми вже відсвяткували 14 серпня, з якого колись, власне, і починався серпень, другий Спас — 19 серпня і Третій Спас — 29 серпня.

Спас — це можливість і нагода сказати природі «спасибі» за врожай і можливість просити в Бога благополуччя для родини. А дякувати є за що! Цей час — благословенний час збору врожаю, найщедріший період року. Обмолочені хліби, в садах смачно гупають яблука, груші, сливові дерева все ще рясно обвішані соковитими сливами, на столах вабить духмяний мед, пахне м'ятою і чорнобривцями. Для господинь цей період року найкращий і ще й тим, що вони мають безмежне поле для своїх кулінарних фантазій — стільки всього вродило!

**Святий Спас медові яблука припас**

У цей день святять груші, яблука, мед і обжинкові вінки або букети колосся жита й пшениці. Тому в народі його називають Другим, або Яблучним, Спасом. Свято Преображення обрано для благословення плодів, бо в Єрусалимі саме в ту пору дозрівав виноград, який і прийнято освячувати в цей день. За народними прикметами, Яблучний Спас означає наближення осені.

А в оселях у цей день особливо пахне яблуками. Запечені з медом і корицею, дбайливо і майстерно заліплі у вареники, покриті в рулети, піріжки, штруделі, компоти, потерті в ябчанки чи киселі, вони заслужено стають головною дійовою особою дня. Ще від того моменту, коли господиня щедро пригощає кожного соковитим яблуком із кошика, освяченого в церкві. А потім — запрошує за святковий родинний стіл. На сніданок і цього свята, і не лише в цей день і навіть не лише на сніданок, розійдуться «на ура» **вареники з яблуками і корицею з медом**. Перш ніж нагадати рецепт, бо, впевнена, його знає кожна господиня, — цікаве спостереження і порада. Частіше варіть вареники! З ягодами, з яблуками, вишнями, сливами, сиром, капустою, грибами, картоплею, рибкою, печінкою і всім, що полюбляєте, підмішуйте в тісто грубе борошно, висівки, а чому раджу готувати їх частіше — бо руки звикають до цього «магічного вареничного дійства». І з часом вони так швидко їх ліплять, що навіть очі не встигають відслідковувати всі кулінарні операції.

Отож до тіста на вареники. На 4 склянки просіяного борошна візьміть одне яйце, столову ложку сметани, дрібку солі або первареної води кімнатної температури, або сироватки, або нежирного кисляку чи кефіру — стільки, скільки вбере тісто. Воно має бути тугим, щоб піддавалося розкачуванню качалкою. Замісити тісто, покласти його в кульок чи харчову плівку і дати йому «відпочити» 20-30 хвилин.

Тим часом готувати начинку. Яблука очистити від шкірки і потерти на грубу тертку, посипати цукром до смаку, притрусити корицею і додати столову ложку манки — вона вбере яблучний сік. Усе перемішати.

Тісто розкачати в джгуттики, порізати на кружечки шириною з великий палець, розкачати на млинчики, викласти на них начинку і заліпити. Вкинути в окріп і варити хвилини п'ять після закипання. Готові вареники вибрати шумівкою, дати стекти воді і ще гарячими полити їх медом. Дати вистигнути — і можна ласувати. Зі сметанкою та медом вони ще смачніші!

А хочете смачних яблучних ароматів, проте час на приготування обмежений? **Бабка-ябчанка** — смачне вирішення браку часу на приготування! Знадобиться склянка натертих яблук, 3 яйця, по половині склянки цукру, сухарів і сметани, 4 столові ложки розтопленого масла. Усе добре розмішати і викласти у змащену форму. Випікати 30 хвилин при температурі 180 градусів. Чудовий десерт!

Особливо святковим ваш стіл зробить **яблучно-маково-горіховий штрудель** — символ смаку, краси і кулінарного мистецтва! Причому особливих попередніх уміння мати необов'язково: ця святкова смакота створюється швидко і зовсім нескладно. Спробуйте! Для тіста візьміть 500 г борошна, 2 яйця, 5 столових ложок олії, дрібку солі і 200 мл води.

Для начинки: 5 соковитих яблук, 200 г горіхів (волосякх, лісових, мигдалю), 100 г маку, лимон, 5 столових ложок цукру, чайна ложка кориці.

РЕЦЕПТИ

# Прийшов Спас — готуй рукавиці про запас!

А ще готуй яблучні штруделі, вареники і ябчанки, запашні медові рулети і качку з яблуками!

Для крему: 200 г м'якого вершкового масла, 50 г панірувальних сухарів, 2 жовтки, 4 столові ложки молока.

Змішайте яйця, сіль, 2 столові ложки олії, теплу воду і додайте просіяне борошно. Замісіть тісто і розділіть його навпіл. До однієї частини додайте ще 2 столові ложки олії, потім з'єднайте її з другою частиною і знову вимісіть. В отримане тісто додайте п'ять ложок олії, вимісіть, накрийте і залиште на півгодини. Яблука помийте, видаліть сердцевину, наріжте тонкими скибочками і побризкайте лимонним соком. Усі горіхи подрібніть у блендері. На бавовняному рушнику, щедро присипаному борошном, дуже тонко розкачайте тісто.

Змастіть тісто вершковим маслом, посилаючи панірувальними сухарями, залишивши з одного боку непосипану смужку завширшки 10 см. На сухарі рівномірно викладіть яблука і горіхи. Присипте їх цукром із корицею, а зверху викладіть великі шматочки вершкового масла. Збийте виделкою жовтки з молоком і змастіть смужку тіста без начинки. За допомогою рушника скрутіть рулет. Змастіть деко маслом, присипте борошном і покладіть на нього штрудель швом донизу. Змастіть виріб зверху молочно-жовтковою сумішшю і відправте в попередньо розігріту до 220°C духовку. Випікайте 40 хвилин, протягом яких іще двічі змастіть штрудель жовтками з молоком, а потім посипте маком. Гарячий штрудель накрийте рушником, щоб скоринка не була занадто жорсткою. І насолоджуйтесь!

Сказавши «А», тобто створивши таку яблучно-горіхову розкіш, кажіть і «Б», тобто спечіть іще й надзвичайно пухкий, ніжний, солодкий з приємною кремовою кислинкою, ошатний **медовий рулет**. Нехай вас не насторожує ні назва майбутнього кулінарного шедевра, ні уявна його картинка: він випікається так само просто і не вимагає якихось особливих інгредієнтів. Але сам по собі особливий! Отож, для тіста віднайдіть: 200 г меду, 250 г борошна, 6 яєць, 150 г цукру, пакетик розпушувача, чайну ложку амонію і стільки ж — кориці. Для крему: 200 г цукру, жовток, 500 г густої свіжої сметани, 150 г масла, 150 г подрібнених волоських горіхів і 15 г ванільного цукру.

Спочатку готуємо тісто. Для цього потрібно збити окремо білки і жовтки з цукром (білки — у густу піну). Збити жовтки і білки з'єднати, продовжуючи збивати. До збитої маси поступово додаємо, не припиняючи збивання, мед, порошок для випічки, амоній, корицю, борошно. Тісто тонким шаром викладаємо на деко, вистелене пергаментом, і випікаємо. Спечений корж знімаємо з пергаменту, скручуючи у рулет.

Далі — справа за кремом. Сметану (якщо вона рідка — відцідіть) збиваємо з цукром, жовтком і маслом. Додаємо подрібнені горіхи. Корж перемазуємо кремом і скручуємо у рулет. Рулет повинен вистоятися у приміщенні, щоб корж зміяк від сметанкового крему, потім його треба або поставити в холодильник, або — на святковий стіл. І скликати друзів та рідних!

**Яблука до м'яся — ваш обід удасться**

Яблучний Спас — то яблучний! Не відступаємо від «яблучних мотивів» навіть при приготуванні м'ясних страв. Яблука додають їм пикантності й ніжності, перетворюють звичну страву на святкову. Спробуйте хоча б **яблука з начинкою**. Цього разу начинка буде з курячим філе. Потрібно 7-8 середніх яблук, 400 г відвареного ку-



На Яблучний Спас усі яблуні — в соковитих плодах!



«Класика» запікання птиці — качка з яблуками. До свята — те, що треба!

рячого філе, склянка молока, по 2 столові ложки вершкового масла і борошна, сіль і перець за смаком.

Куряче філе нарізати невеликими шматочками. Приготувати соус «Бешамель»: для цього треба розтопити масло і злегка підсмажити на ньому борошно. Потім влити молоко і при безперервному помішуванні довести до кипіння. Посолити, поперчити за смаком. Варити, поки соус не загусне. Змішати його з філе. Яблука вимити. У кожного зрізати верхівку і видалити сердцевину так, щоб залишилися стінки завтовшки 0,5 см. Нафарширувати яблука куркою в соусі і покласти на кожне з них по невеличкому шматочку вершкового масла. Поставити в духовку при температурі 180 градусів і пекти яблука протягом 35-40 хвилин.

Страва виходить незвичайною, але при цьому неймовірно смачною, бо поєднання ніжного курячого м'яса і яблук тут дуже вдале.

**А курка з яблуками** — ще один варіант, про який кажуть, що пальчики оближеш. Та навіть і кісточки обсмокчеш. Бо дуже смачно!

На велику курку (до 2 кг) потрібно 80 г вершкового масла, 4 яблука (хочете, візьміть більше — покладете навколо курки), корінь селери, цибулина, по 2 чайні ложки чебрецю та розмарину, 4 зубчики часнику, 2 столові

ложки олії і сіль та перець за смаком.

Курку помийте, просушіть паперовим рушником. Натріть сумішшю з подрібненого часнику, солі, чорного перцю, чебрецю і розмарину. Залиште на кілька годин маринуватися в прохолодному місці. Яблука, цибулю і селеру подрібніть. Масло розтопіть і додайте нарізані яблука. Потім перемішайте і смажте протягом п'яти хвилин, після чого додайте нарізану цибулю і селеру. Посоліть, поперчіть. Перемішайте і обсмажте разом з яблуками ще хвилину-дві. Курку нафаршируйте холодною начинкою з яблук, цибулі та селери і покладіть у пакет для запікання. Зав'яжіть і покладіть на деко, підлійте туди трохи гарячої води. Запекати в духовці, нагрітій до 200-220 градусів. Потім температуру можна трошки зменшити.

Запікаємо до готовності (приблизно 2 години). Хвилин за 20 до закінчення приготування пакет обережно розріжте і дайте курочці зарум'янитися. Смакує з овочами — тушкованими, запеченими, в салаті, із гарнірами і як самостійна страва — зі своїми ж яблуками.

А ще у вас обов'язково має бути **качка з яблуками!** Помийте качку, посушіть паперовими серветками і натріть ззовні і зсередини сіллю з перцем. Кислі яблука помийте, поріжте на часточки і начиніть качку. Залиште на якийсь час (можна на ніч), щоб качка просочилася спеціями і яблуками. Далі — зашпийте качку, змастіть медом, викладіть на деко, обкладіть добре помитими картоплею в мундирах, цілими яблуками, на деко налейте трішки води, збризніть олією і поставте її в духовку — спочатку нехай печеться при температурі 200°C, потім зменшіть до 180°. Слідкуйте, щоб не пересушилася, тривалість готування залежить від того, м'якою чи жорсткою була качка перед приготуванням. Свій черговий кулінарний шедевр ви впізнаєте за рум'яною апетитною скоринкою. ■

НАПОЇ

**Спасівські киселі**

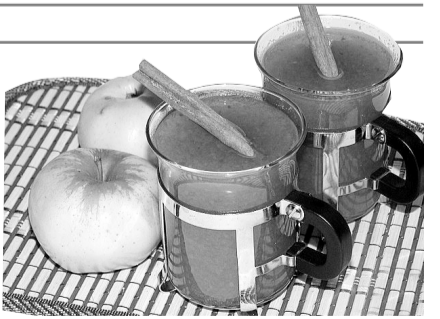
До яблучної випічки традиційно подавали киселі. Дуже смачна традиція, її просто необхідно продовжувати!

Щоб приготувати **яблучно-грушевий кисіль**, треба буде груша, 2 яблука, 2 столові ложки меду, 3 столові ложки крохмалю, півтора літра води і трішки кориці.

Фрукти почистити і порізати кубиками. Залити їх окропом і варити, доки шматочки не стануть м'якими. Вийняти яблука і грушку та перетерти в блендері. Готове пюре покласти у відвар, довести до кипіння, влити крохмаль, розведений у воді, та ретельно перемішати. Зняти з вогню і додати корицю та мед.

А **медовий кисіль** навіть не потребує «тандему» — він смакує сам по собі! Проте з випічкою — взагалі неперевершено! Потрібно: сік одного лимона, 300 г меду, 4 столові ложки цукру, 3 столові ложки картопляного крохмалю, 6,5 склянки води. Розвести в гарячій воді половину норми меду, додати цукор і довести суміш до кипіння. Картопляний крохмаль розвести холодною кип'яченою водою, заварити ним, помішуючи, киплячий сироп. Зняти суміш із вогню, влити залишок меду і лимонний сік. Кисіль добре перемішати, охолодити. І смакувати!

З Яблучним Спасом! Миру, добра та злагоди! І, звичайно, смачного!



**Жан Беленюк**  
український борець  
греко-римського стилю**«Є країни, де неабияк цінують олімпійські нагороди, вкладаючи в спорт на всіх рівнях. Не тільки в спортсмена, а й у те, щоб судді до цих спортсменів ставилися з прихильністю. А коли нічого цього немає... У таких умовах потрібно бути на голову сильнішим за свого опонента».**

Григорій ХАТА

ОЛІМПІАДА-2016

З огляду на сучасні геополітичні реалії кожне україно-російське спортивне протистояння за будь-яких умов отримує яскраве емоційне забарвлення.

А якщо спортсмени України та Росії зустрічаються у фіналі Олімпійських ігор, уникнути «напруження» взагалі важко. Щоправда, «золота» зустріч між «синьо-жовтими» та «триколірними» в командному турнірі шаблісток пройшла без навколо-спортивних ексцесів. Натомість вирішальна сутичка в фіналі турніру борців греко-римського стилю в категорії до 85 кг, в якій зустрічалися представник України Жан Беленюк та російський повпред Давит Чакветадзе, не обійшлася без «підкилимної метушні».

Після поразки своєму опоненту з Росії наш борець заявив, що під час сутички суддя демонстрував більшу прихильність до майбутнього переможця.

«У Росії потужна федерація, тому вони завжди мають поблажливе суддівство. Сьогодні мене занадто довго тримали в партері», — наголосив Беленюк, водночас не скидаючи з себе відповідальності за поразку в «золотій» сутичці.

«Коли виходиш до фіналу, для того, аби виграти, потрібно видати все. На жаль, мій вирішальний поєдинок на Іграх не склався», — додав віце-чемпіон Олімпіади-2016.

Загалом, з урахуванням олімпійської поразки, Беленюк програв Чакветадзе третій поєдинок поспіль. Примітно, що на молодіжному рівні (коли новоспечений олімпійський чемпіон-2016 представляв іще Грузію), Жан мав успішний досвід протистояння з Давитом. Утім після переходу на вищий віковий рівень у Беленюка зустрічі з Чакветадзе не складаються.

Вочевидь, разом зі зміною грузинського на російське громадянство уродженець Кутаїсі отримав не тільки додаткові «суддівські преференції», які, за словами Беленюка, мають

# Двічі — в одні ворота

Борець «греко-римлян» приніс Україні четверте «срібло» Олімпійських ігор



Після поразки у фіналі Європейських Ігор Жан Беленюк знову — на Олімпіаді в Ріо — програв російському грузину Давиту Чакветадзе.

Фото прес-служби НОК України.

російські борці, а й поринув у значно кращі умови підготовки.

«У певних країнах неабияк цінують олімпійські нагороди, вкладаючи в спорт на всіх рівнях. Не тільки в спортсмена, а й у те, щоб судді до цих

спортсменів ставилися з прихильністю. А коли нічого цього немає... У таких умовах потрібно бути на голову сильнішим за свого опонента», — наголосив Беленюк.

До слова, на Олімпіаді-2016 Жан

## СКАРБНИЧКА

Медальний залік Олімпіади-2016  
(станом на 15.00 16 серпня)

	З	С	Б	Усього
1. США	26	23	26	75
2. В. Британія	16	17	8	41
3. Китай	15	14	17	46
4. Росія	11	12	13	36
5. Італія	8	9	6	23
6. Німеччина	8	6	6	20
6. Франція	7	9	8	24
8. Японія	7	4	16	27
9. Австралія	6	7	9	22
10. Півд. Корея	6	3	5	14...
50. Україна	0	4	1	5...

приїхав у статусі чинного чемпіона світу, лідера світового рейтингу. Водночас, до Ігор в Ріо Чакветадзе жодного разу не сховався на європейський чи світовий п'єдестал. Щоправда, була в його активі перемога на Європейських Іграх-2015 в Баку, де у фіналі він переміг саме нашого співвітчизника. Словом, російський грузин — незручний для Беленюка суперник.

Відтак Жан — син українки та рундійця — приніс нашій країні четверту срібну нагороду Ріо-2016, яка, щоправда, не призвела до поступального руху України в медальному протоколі. Ми, як і раніше, наприкінці п'ятого десятку країн-медалістів. Вочевидь, аби хоч якось піднятися вгору, нашим олімпійцям необхідно здобути бодай одне «золото», утім, з огляду на шалений країн-медалістів тиск, який нині лежить на наших спортсменах, зробити це буде неймовірно складно.

## НАДІЇ

## Паралельним курсом

В очікуванні виступу на своєму коронному снаряді Олег Верняєв показав п'ятий результат в опорному стрибку

Григорій ХАТА

Після того як Беленюк програв свій «золотий» фінал, надії на виграш бодай однієї олімпійської нагороди найвищої проби українськими спортсменами скоротилися до мінімуму. По суті, реальний шанс зійти на найвищу сходинку п'єдесталу залишається хіба що у гімнаста Олега Верняєва, котрий виступить у фіналі змагань на своїх улюблених брусах. Не варто списувати з рахунків і стрибуну у висоту Богдана Бондаренку, утім чемпіон світу 2013 року останнім часом перебував далеко від своїх найкращих кондицій, які дозволяли йому два-три роки тому стрибати на рівні 2,42 м і водночас штурмувати світовий рекорд кубинця Хав'єра Сотомайора (2,45). Найкращим цьогогорічним результатом харківського атлета є рубіж — 2,37 м, навколо якого літає ціла плеяда майстрівитих спортсменів — канадець Друен, катарець Баршм, китаєць Жанг.

Загалом на Бондаренку ле-

жатиме подвійна відповідальність, адже від нього залежатиме не тільки медальний рейтинг країни, а й честь вітчизняної легкої атлетики. Після того як Міжнародна антидопінгова агенція викрила у вживанні допінгу наших олімпійських призерів (срібного призера Лондона-2012, метальника списа Олександра П'ятницьку та бронзових призерок минулих Ігор — спринтерок Марію Ремень та Єлизавету Бризгіню), сподіватися на те, що бігуни та «силовики» принесуть у Ріо медалі, не варто.

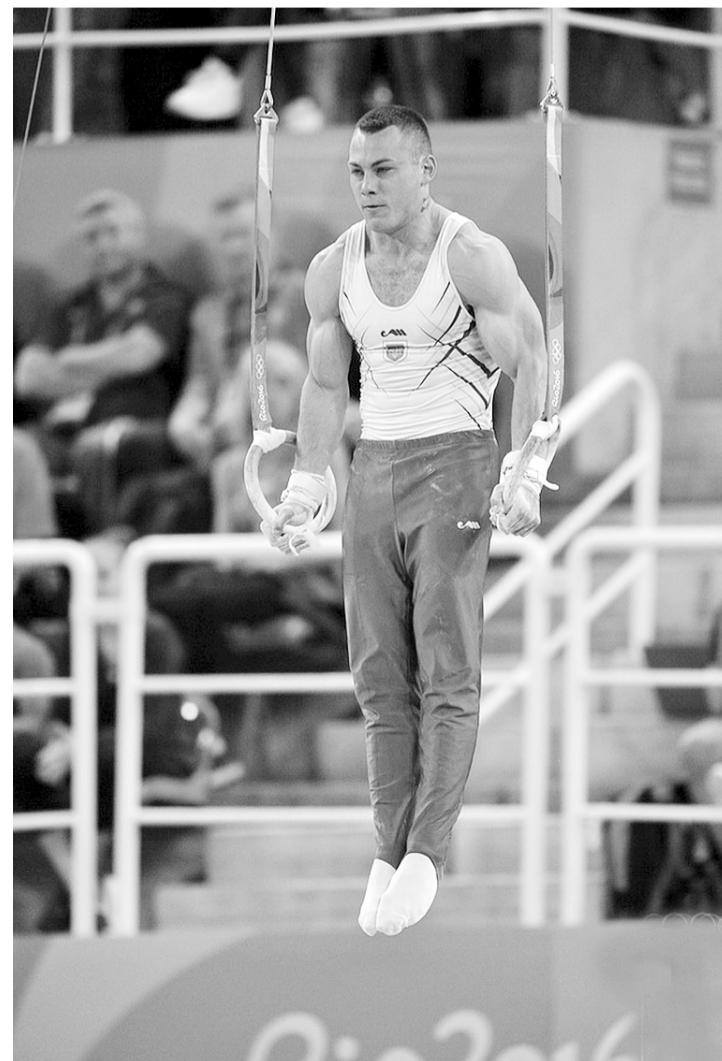
Не дочекалися українські вболівальники й повторення призового стрибка на олімпійський п'єдестал від бронзової призерки Олімпіади-2012 Ольги Саладухи. На жаль, травма спини, котра останнім часом серйозно докучала донецчанці, не дозволила їй у Бразилії навіть подолати кваліфікаційний норматив.

А от Ольга Земляк неабияк здивувала своїх наставників та шанувальників. Уже її участь у фіналі бігу на 400 м для бага-

тьох стала несподіванкою, коли ж завершився вирішальний забіг, у якому представниця Рівного показала сьомий час, наставник української бігунки Сергій Басенко назвав свою вихованку «олімпійською чемпіонкою серед білих».

Водночас Україна продовжує чекати на свого істинного чемпіона XXXI Олімпійських ігор. Учора ближче до опівночі наша головна надія на зачароване бразильське «золото» Олег Верняєв змагався на своєму коронному снаряді — брусах.

А напередодні він разом з Ігорем Радивіловим розім'явся на гімнастичній доріжці, виконуючи опорний стрибок. Цікаво, що срібний медаліст Ріо-2016 у багатоборстві перевершив у цьому виді свого партнера по збірній, володаря лондонської «бронзи», зібравши за сумою двох підходів п'яту суму балів. Водночас Радивілов показав лише восьмий результат, замкнувши фінальний октет. У фіналі ж на кільцях Ігор отримав п'яту за рейтингом оцінку. ■



Індивідуальний фінал на кільцях Ігор Радивілов завершив п'ятим.

Фото прес-служби НОК України.

### ЛЕЛЕКА ПРИЛЕТІВ

## Подвійне щастя

Актриса студії 95-й квартал  
Олена Кравець народила дівчинку

Аліса КВАЧ

Попри те, що наші телеканали полюбляють транслювати старі випуски програм студії «95-й квартал», багато хто встиг помітити зникнення єдиної дами в колективі Олени Кравець, яку останнім часом замінила «Танька з Тернополя» Тетяна Песик. Як і дізнатися про причину — ще у березні керівник студії Володимир Зеленський натякнув на «цікавий стан» їхньої прими, через який Олена перестала їздити на гастролі, а їм терміново довелося шукати заміну.

І от стало відомо, що тривале очікування щасливо завершилося. Причому це щастя виявилось подвійним: Олена подарувала своєму чоловікові Сергію Кравцю та 13-річній донечці Марійці одразу дівчинку — хлопчика і дівчинку. Новонароджених вирішили назвати Іванком і Катрусею.

Цікаво, що пологи практично збіглися з початком зйомок продовження популярного серіалу студії «95-й квартал» «Слуга народу-2». Втім чи зніматиметься там Олена Кравець — поки що не відомо. Як і те, чи продовжить вона співпрацю з брендом InsideU, спільно з яким актриса запустила лінію дизайнерського одягу для вагітних OneSize by Lena Kravets. Взагалі, і сама родина Кравців, і їхні друзі намагаються максимально обережно новонароджених від уваги публіки і щось загадувати наперед. І вони мають рацію: коли в домі з'являються двоє крикливих немовлят, усі плани відходять на задній план. Як у тій рекламі: «І нехай весь світ зачекає!».



Олена Кравець.

Утім навряд чи він підозрював, чим закінчиться його спроба познайомитися з власником номера, бо на свою есемеску він отримав цілком пристойну відповідь, яка його зацікавила. Після короткого СМС-листування вони домовилися про зустріч, а пізніше одружилися.

Тепер у Марка і Донни двоє дітей дев'яти та восьми років, і вони вважають свою родину справді щасливою. Коли ж чоловік спробував з'ясувати, яким чином телефон його коханої потрапив на дверцята чоловічого туалету, то виявив, що це зробив колишній хлопець Донни після їхньої чергової сварки. Хотів помститися, а в результаті допоміг знайти дівчині свою половинку. І таке буває.

### БУВАЄ

## Туалетний роман

Британський далекобійник знайшов своє кохання за написом у туалетній кабінці

Ната НЕТУДИХАТА

Усім відомо, що написи на кшталт «тут був...» можна зустріти не лише на історичних пам'ятках, а й у найнесподіваніших місцях, навіть у туалетах. Там же популярними є номери телефонів із різними пропозиціями, часто досить пікантними.

Далекобійник із Британії Марк Елліс на дверцятах туалету в пивному барі побачив телефон із припискою, що очі до гарного сексу можуть дзвонити в будь-який час.

### ПОГОДА

18 серпня за прогнозами синоптиків

**Київ:** мінлива хмарність, короточасний дощ, місцями грози. Вітер південно-західний, 5-10 м/с. Температура вночі +14...+16; удень +24...+26.

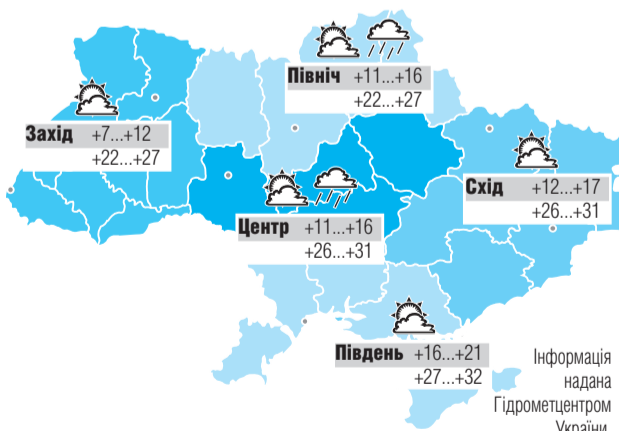
**Миргород:** без опадів. Уночі +13...+15; удень +26...+28.

**Вінниця:** місцями короточасний дощ, гроза. Уночі +13...+15; удень +24...+26.

**Одеса:** без опадів. Уночі +18...+20; удень +28...+30.

**Курорти Карпат:** мінлива хмарність, без опадів.  
**Трускавець:** уночі +9...+11; удень +24...+26. **Моршин:** уночі +8...+10; удень +22...+24.

16 серпня температура води біля берегів України в **Чорному морі** становила 20-23 градуси, в **Азовському морі** — 23-26 градусів, у **Дніпрі** біля Кисва — 21.



Передплатні індекси: 60970, 1555

Наша адреса: 03047, Київ, пр. Перемоги, 50

Телефон для довідок: т./ф.: (044) 454-84-92

Рекламне бюро: т./ф.: (044) 454-88-86, reklama@umoloda.kiev.ua

Відділ реалізації: т./ф.: (044) 454-84-41, sale@umoloda.kiev.ua

Коректорська група: (044) 454-87-53

«УМ» в інтернеті: <http://www.umoloda.kiev.ua>

Відділи:

новин — 454-85-76, novyny@umoloda.kiev.ua;

права — leonov@umoloda.kiev.ua, 454-88-36;

міжнародної політики — svit@umoloda.kiev.ua, 454-88-25;

економіки — eko1@umoloda.kiev.ua, 454-86-39;

медицини — povny4@umoloda.kiev.ua, 454-85-99;

культури — culture@umoloda.kiev.ua, 454-87-96;

соціальних проблем — socium@umoloda.kiev.ua, 454-85-99;

спорту — sport@umoloda.kiev.ua, 454-87-93

## Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко  
Засновник і видавець —  
ПП «Україна молода»  
Свідоцтво про реєстрацію:  
КВ №3386 від 29.08.98  
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.

Комерційні публікації виходять під рубриками: «Український виробник», «Позиція», «Банківська справа», «Фінансова експертиза», «Здоровенькі були», «Це — працює!», «Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми», «Проекти», «Альма-матер», «Наша марка», «Продукт», «Протистояння», «Вітаємо», «Любов і шана».

Матеріали із позначкою Д друкуються на правах реклами

Газета друкується

у видавництвах:

«Преса України» — у Києві  
Зам. 3009103

«Видавничий дім  
«Високий Замок» — у Львові  
Зам. блок № 616

Верстка та виготовлення  
фотоформ —  
комп'ютерний центр  
редакції «УМ»,  
тел.: 454-87-71

Газета виходить  
у вівторок, середу, четвер,  
п'ятницю—суботу (спільний номер)

Тираж 86734

«Україна молода» розповсюджується  
в київській мережі ресторанів

«Піца Челентано»



CELESTANO

CELESTANO

CELESTANO

CELESTANO

CELESTANO

CELESTANO

CELESTANO

CELESTANO

CELESTANO

CELESTANO

CELESTANO

CELESTANO

CELESTANO

CELESTANO

CELESTANO

CELESTANO

CELESTANO

CELESTANO

CELESTANO

CELESTANO

CELESTANO

CELESTANO

CELESTANO

CELESTANO

CELESTANO